TOOLS

- editing
- simulation
- verification

THEORY

- models
- basic concepts
- analysis methods

Színezett : bas Petri-hálók

PRACTICAL USE

- specification
- validation
- verification
- implementation

© Kurt Jensen (részlet) kjensen@daimi.au.dk

Department of Computer Science Aarhus Egyetem, Dánia

Fordította: Erdélyi Árpád

Mi is az a Színezett Petri háló?

- ♦ Modellező nyelv rendszerekhez, ahol szinkronizáció, kommunikáció, és erőforrás megosztás fontos.
- Egyben Petri Háló és programozási nyelv.
 - A vezérlési struktúrát, szinkronizációt, kommunikációt, és az erőforrás megosztást a Petri háló írja le.
 - Az adatokért és az adatkezelésért a (Standard ML) funkcionális programozási nyelv a felelős.
- CPN modelleknél validálás alatt szimulációt értünk, verifikálás alatt pedig állapotteret és állapot-invariánsokat.
- Dániában az Aarhus egyetemen már közel 25 éve kutatják a Színezett Petri hálókat.

Magas-szintű Petri-hálók

- A CP-háló és a normál Petri-háló közti kapcsolat hasonló a magasszintű programozási nyelvek és az assembly kód kapcsolatához.
 - Elméletben a két szint kifejezőereje azonos.
 - Gyakorlatban a magas szintű nyelvek sokkal nagyobb modellező erővel rendelkeznek, mivel jobbak a struktúra-leíró képességük, pl. vannak modulok, típusok.
 - Több más magas-szintű Petri háló létezik, de a Színezett Petri-háló a legelterjedtebb a gyakorlatban.

CPN-eket nagy rendszerekhez használják

- ◆ Egy CPN modell számos alhálóból áll.
 - Hasonlóak a modulokhoz.
 - Jól-definiált interfészek és tiszta szemantika.
- A CPN tipikus ipari alkalmazása:
 - 10-200 alháló.
 - 50-1000 hely és tranzíció.
 - 10-200 típus.
- Ilyen méretű ipari alkalmazások elképzelhetetlenek ezek nélkül:
 - Adattípusok és token értékek.
 - Modulok.
 - Modellező eszköz támogatás.

Felhasználási területek

Protokollok és modellek

- Intelligent Networks at Deutsche Telekom
- ◆ IEEE 802.6 Configuration Control at Telstra Research Labs
- Allocation Policies in the Fieldbus Protocol in Japan
- ◆ ISDN Services at Telstra Research Laboratories
- Protocol for an Audio/Video System at Bang & Olufsen
- TCP Protocols at Hewlett-Packard
- Local Area Network at University of Las Palmas
- ◆ UPC Algorithms in ATM Networks at University of Aarhus
- ◆ BRI Protocol in ISDN Networks
- Network Management System at RC International A/S
- Interprocess Communication in Pool IDA at King's College

Szoftver

- Mobile Phones at Nokia
- Bank Transactions & Interconnect Fabric at Hewlett-Packard
- Mutual Exclusion Algorithm at University of Aarhus
- Distributed Program Execution at University of Aarhus
- Internet Cache at the Hungarian Academy of Science
- Electronic Funds Transfer in the US
- Document Storage System at Bull AG
- ADA Program at Draper Laboratories

Vezérlő rendszerek

- Security and Access Control Systems at Dalcotech A/S
- Mechatronic Systems in Cars at Peugeot-Citroën in France
- European Train Control System in Germany
- Flowmeter System at Danfoss
- ◆ Traffic Signals in Brazil
- Chemical Production in Germany
- Model Train System at University of Kiel

Hardver

- VLSI Chip in the US
- Arbiter Cascade at Meta Software Corp.

Katonai rendszerek

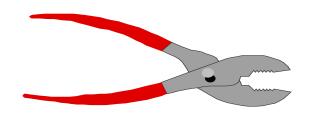
- Military Communications Gateway in Australia
- Influence Nets for the US Air Force
- Missile Simulator in Australia
- Naval Command and Control System in Canada

Egyéb

- Bank Courier Network at Shawmut National Coop.
- Nuclear Waste Management Programme in the US

Modellező eszközök

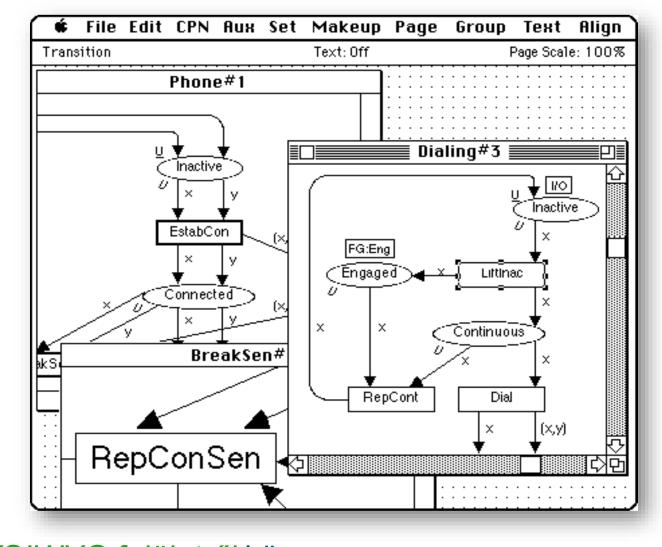
- Design/CPN eszközt a 80-as évek végén és a 90-es évek elején fejlesztették ki.
 - A maga idejében a legelterjedtebb Petri háló csomag volt.
 - 750 különböző szervezet 50 országban használta
 ezek között 200 kereskedelmi cég van.
- CPN Tools már egy második generációs eszköz a Színezett Petri-hálókhoz.
 - Mára a CPN Tools átvette a Design/CPN helyét
 - A fejlesztés 1999-ben kezdődött és több, mint 20 mérnökév munka van benne.

Standard ML

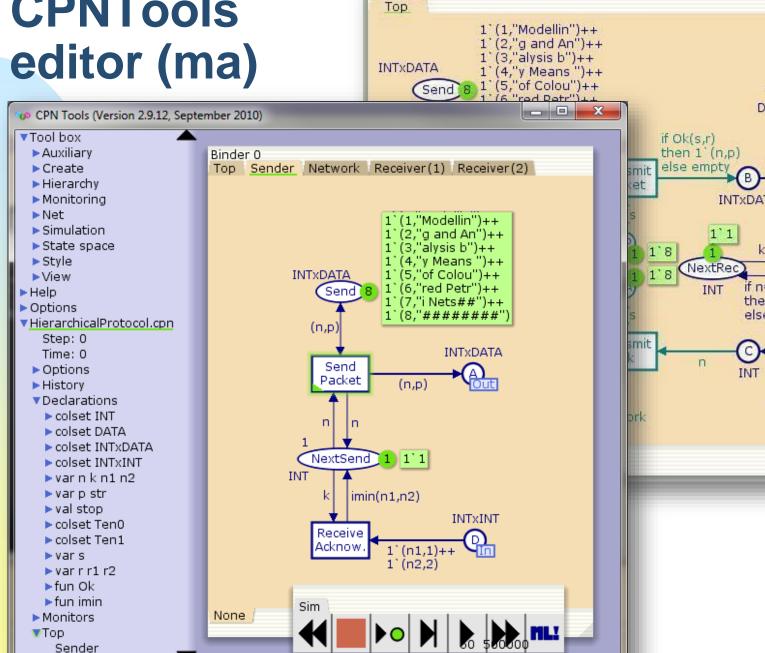
- A típusok, élkifejezések és őrfeltételek Standard ML-ben adhatók meg. Ez egy erősen típusos, funkcionális programozási nyelv (Robin Milner fejlesztette).
- Adattípus lehet.
 - Atomi (integer, string, boolean és felsorolás).
 - Strukturált (products, record, union, list és subsets).
- ◆ Tetszőlegesen bonyolult függvényeket és műveleteket lehet definiálni benne (pl. polimorfizmus).
- A Standard ML jól-ismert, tesztelt és nagyon általános. Számos dokumentációja van.

Design/CPN editor (egykor)

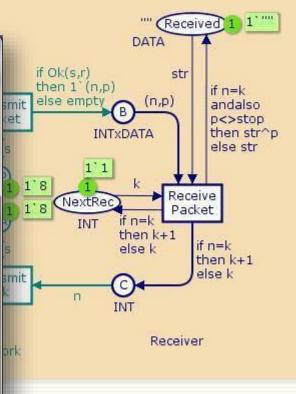

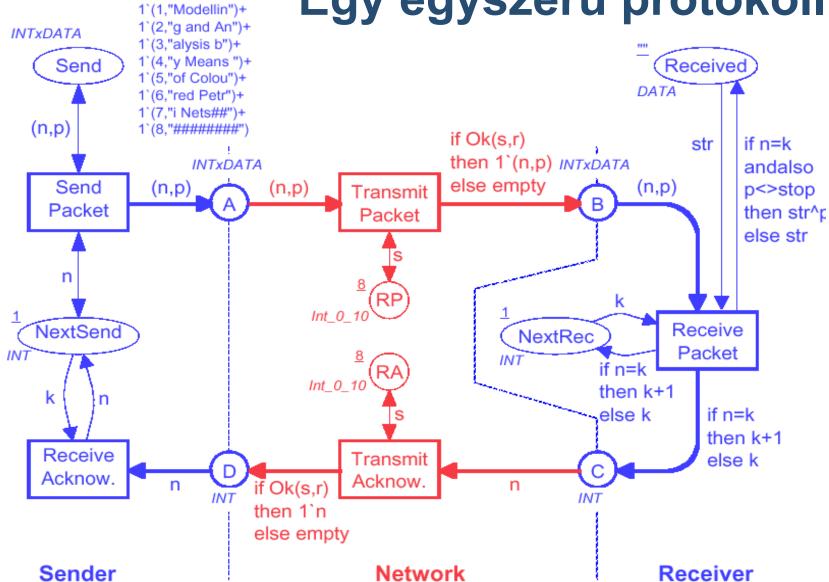
- WYSIWYG felületről könnyen módosíthatni tudjuk a modellünket.
- Szintakszis-vezérelt sok szintaktikai hiba kiküszöbölhető.

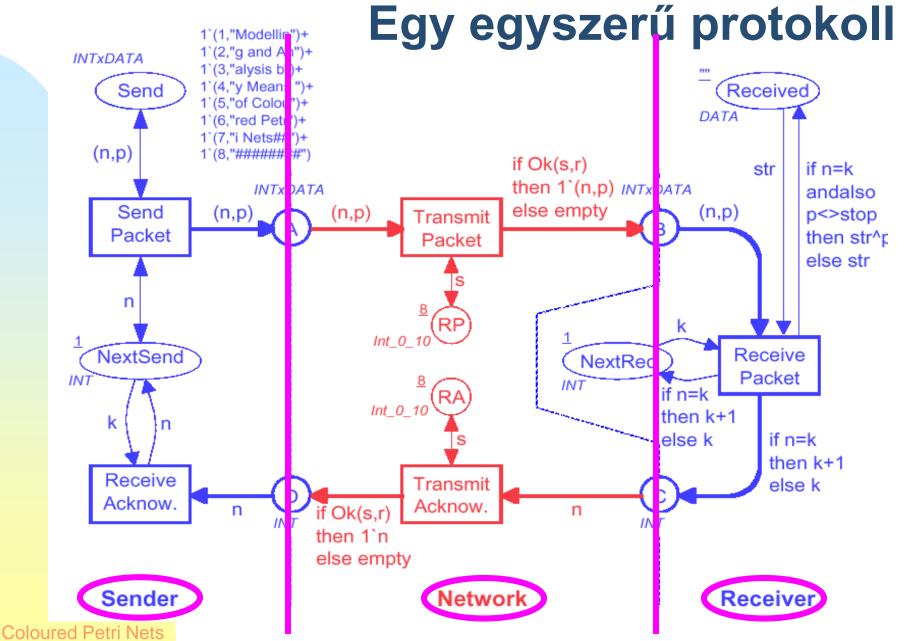
CPNTools

Binder 0

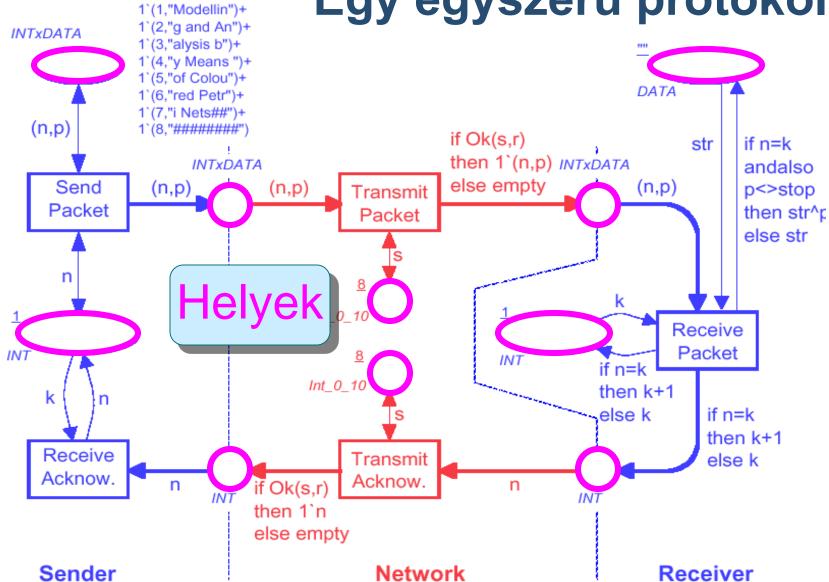

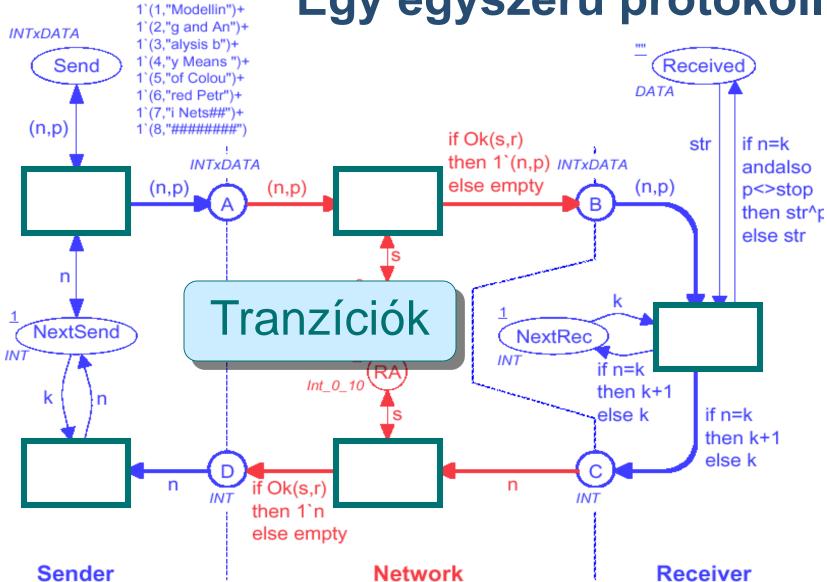

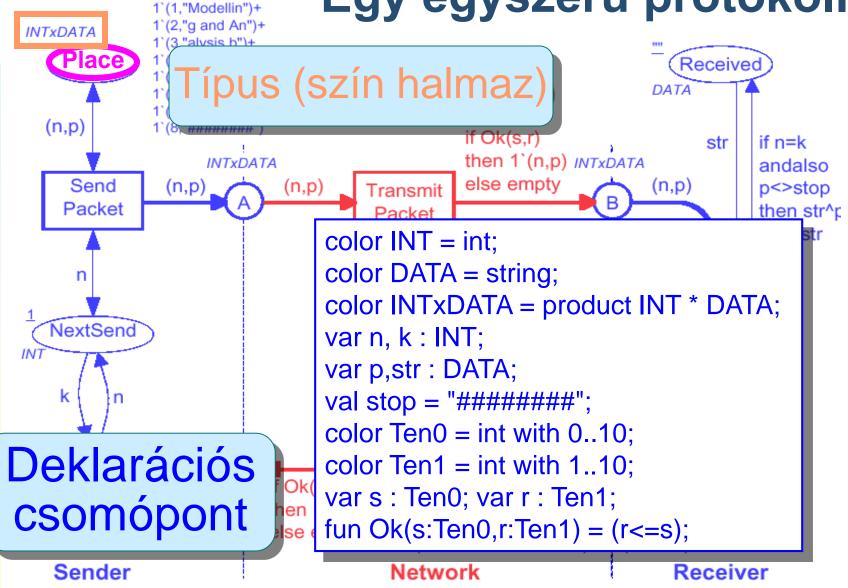

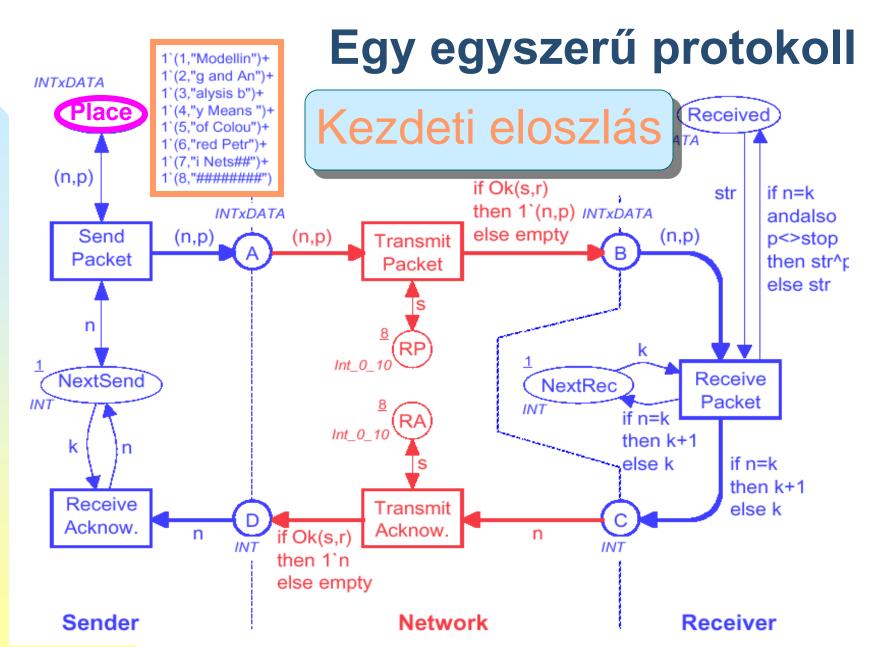
2021-04-28

13

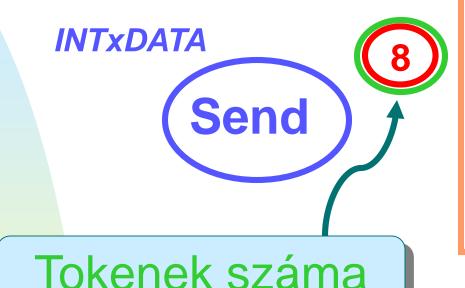

Send jelölése


```
1 \ (1,"Modellin") + 
1 \ (2,"g and An") + 
1 \ (3,"alysis b") + 
1 \ (4,"y Means ") + 
1 \ (5,"of Colou") + 
1 \ (6,"red Petr") +
```

1 \((7,"i Nets##") +

(8,"#######"

Színezett tokenek halmaza

Egy egyszerű protokoll 1`(1,"Modellin")+ 1\(2,"g and An")+ INTxDATA 1`(3,"alysis b")+ 1`(4,"y Means ")+ Received Send 1`(5,"of Colou")+ DATA 1`(6,"red Petr")+ 1\(7,"i Nets##")+ (n,p) 1`(8,"#######") if Ok(s,r) str if n=k then 1'(n,p) INTXDATA INTXDATA andalso else empty Send (n,p) (n,p)(n,p)p<>stop **Transmit Packet Packet** then str^r else str Elkifejezés k NextSend Receive NextRec **Packet** INT INT if n=k Int_0_10 then k+1 k n else k if n=k then k+1 Receive Transmit else k Acknow. Acknow. n n if Ok(s,r) INT INT then 1'n

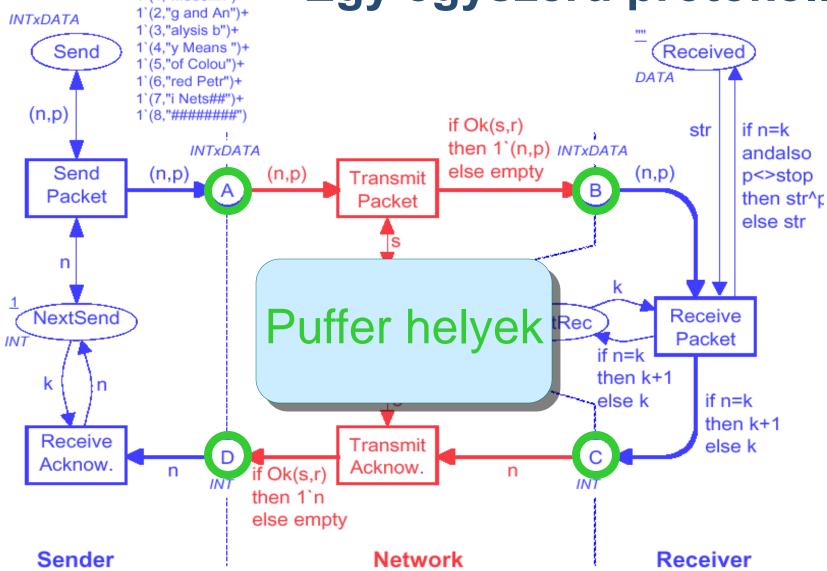
Network

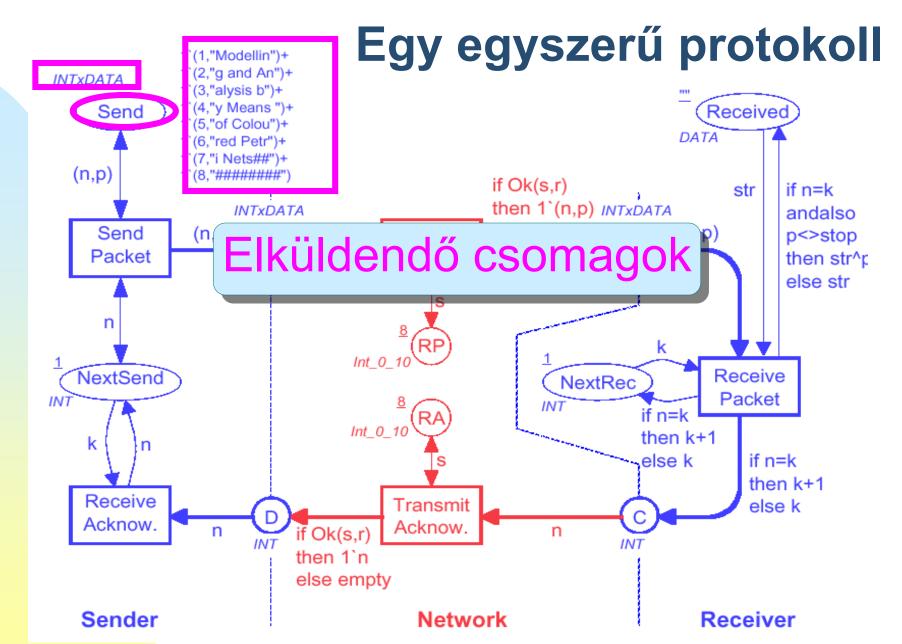
else empty

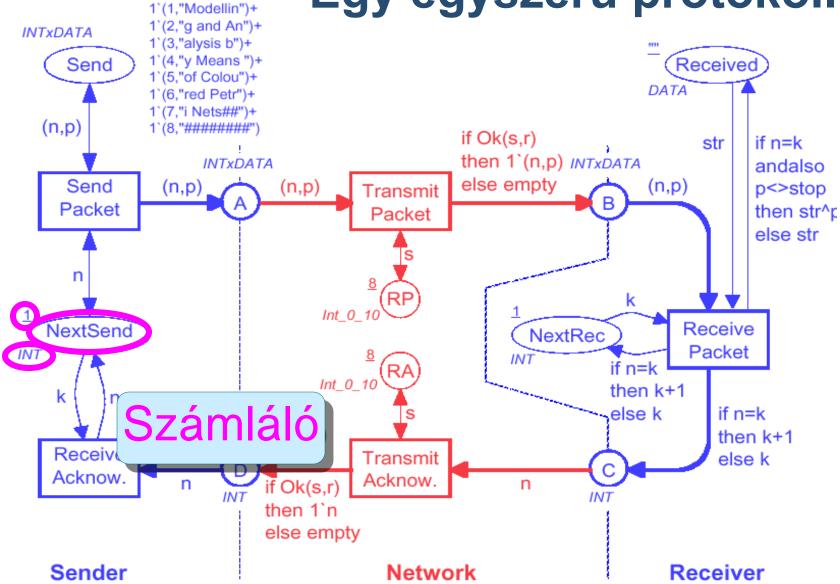
Sender

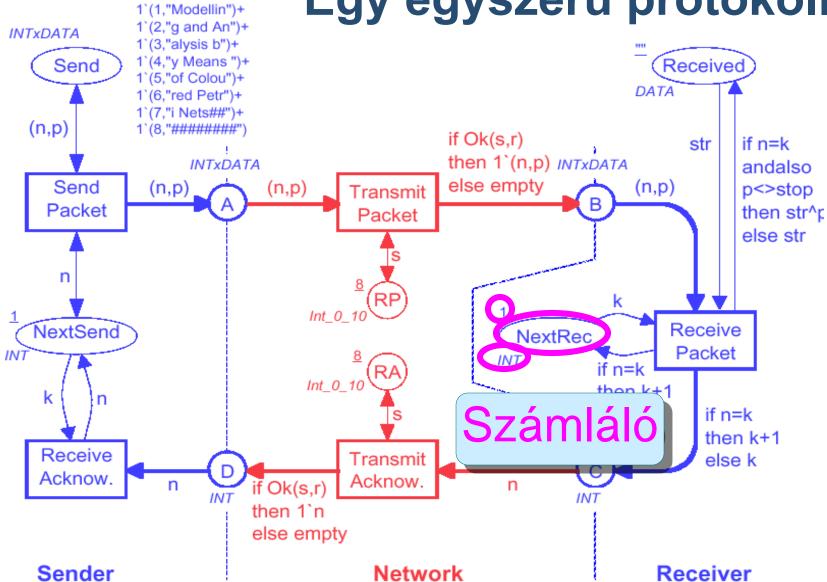
Receiver

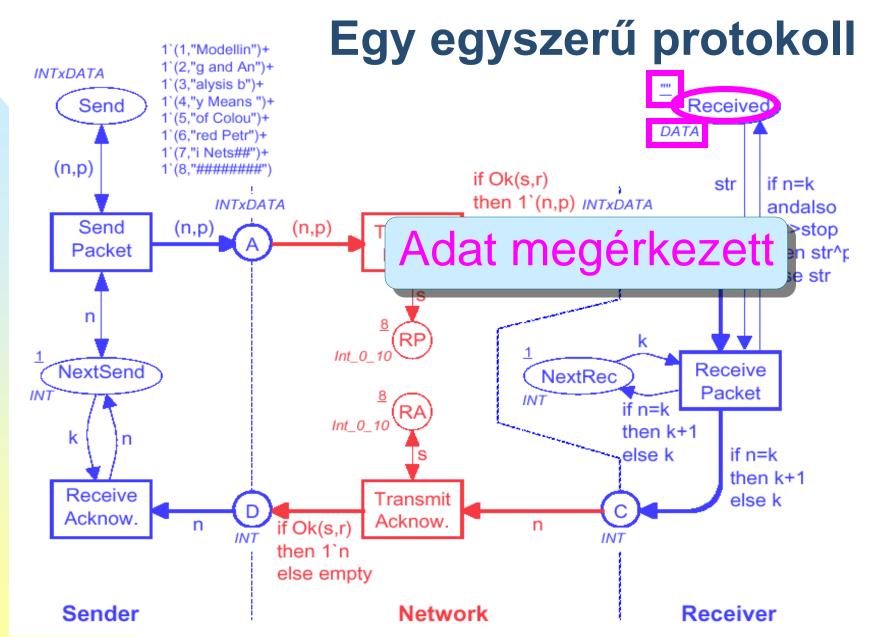
Egy egyszerű protokoll 1\(1,"Modellin")+ 1\(2,"g and An")+ 1`(3,"alysis b")+ 1`(4,"y Means ")+ Received Send 1`(5,"of Colou")+

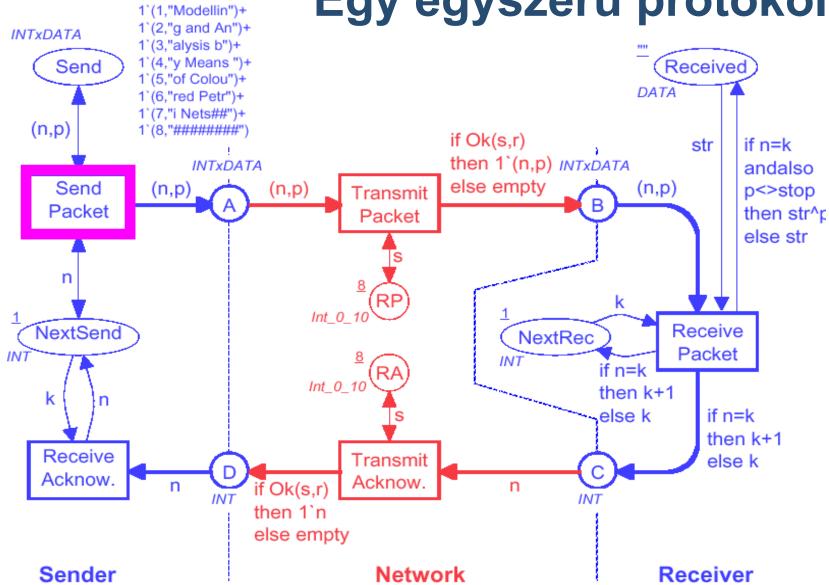

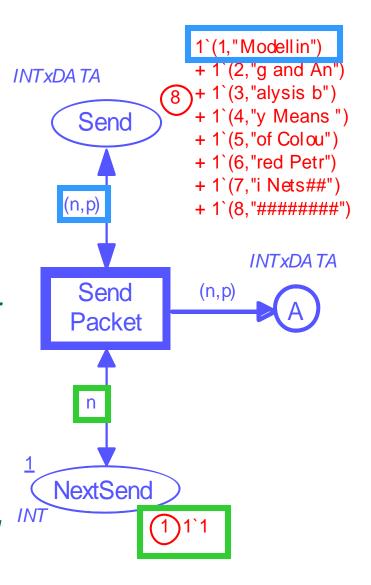

Csomagküldés

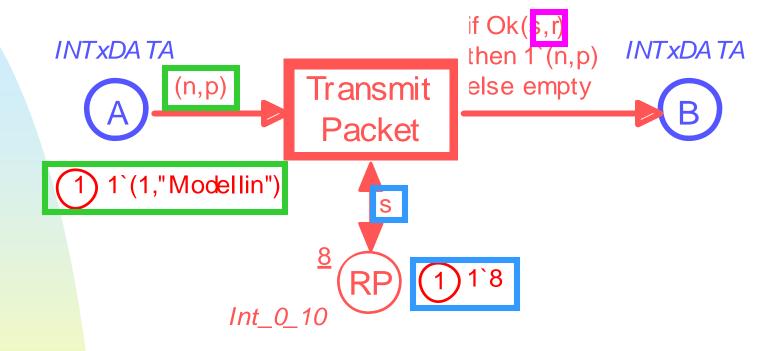
Csak a

- Ha található ilyen pár, akkor a Send Packet elküldi azt Anak.
- Ez azt jelenti, hogy (1,"Modellin")-t elküldtük a hálózaton.
- A csomag nem törlődik a Send helyről és a NextSend sem változik.

Egy egyszerű protokoll 1\(1,"Modellin")+ 1\(2,"g and An")+ INTxDATA 1`(3,"alysis b")+ 1`(4,"y Means ")+ Received Send 1`(5,"of Colou")+ DATA 1`(6,"red Petr")+ 1`(7,"i Nets##")+ (n,p)1`(8,"######") if Ok(s,r) str if n=k then 1'(n,p) INTXDATA INTxDATA andalso else empty Send (n,p) (n,p) (n,p)p<>stop **Transmit Packet** then str^r **Packet** else str Int_0_10 NextSend Receive **NextRec Packet** INT INT if n=k Int_0_10 then k+1 k n else k if n=k then k+1 Receive Transmit else k Acknow. Acknow. n if Ok(s,r) INT INT then 1'n else empty Sender Receiver Network

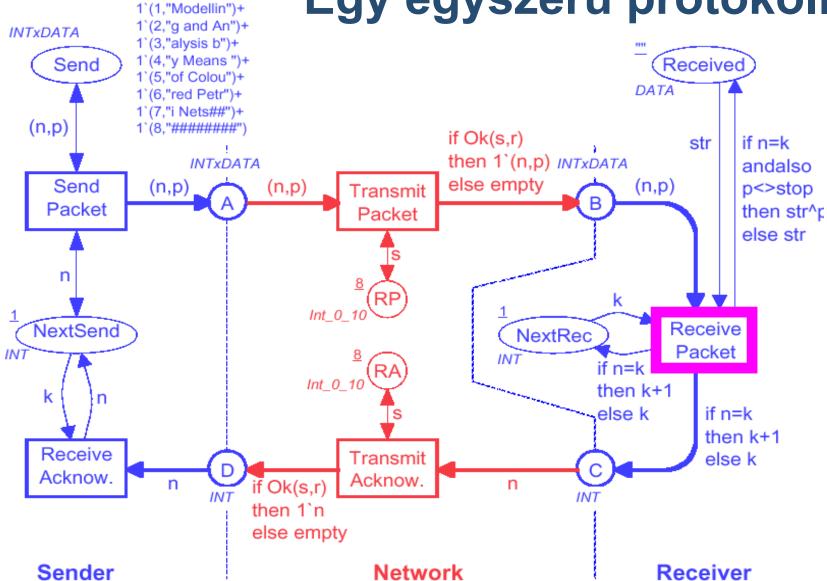
Csomag átvitele

- ◆ Az engedélyezett pár így néz ki:
 - <n=1,p= "Modellin",s=8,r=...>
 - Típus: r ∈1..10

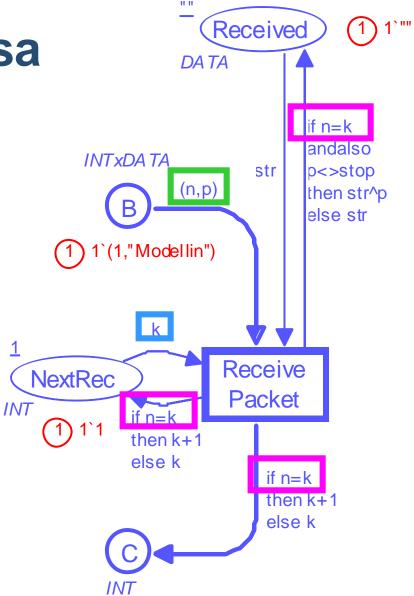
if Ok(s,r) Csomagvesztés then 1`(n,p) else empty

- A Ok(s,r) függvény ellenőrzi, hogy r ≤ s
 - For $r \in 1...8$, Ok(s,r)=true. A tokent A-ból B-be tesszük. Ez azt jelenti, hogy a csomag sikeresen átment a hálózaton.
 - For $r \in 9$. .10, Ok(s,r)=false. Ekkor B-be nem került token. Ekkor veszett el a csomag.
- A CPN szimulátor véletlenszerűen választja ki a párokat: 80% eséllyel sikeresen.

Csomag fogadása

A bejövő (n) és a várt csomagok sorszámát (k) összehasonlitjuk.

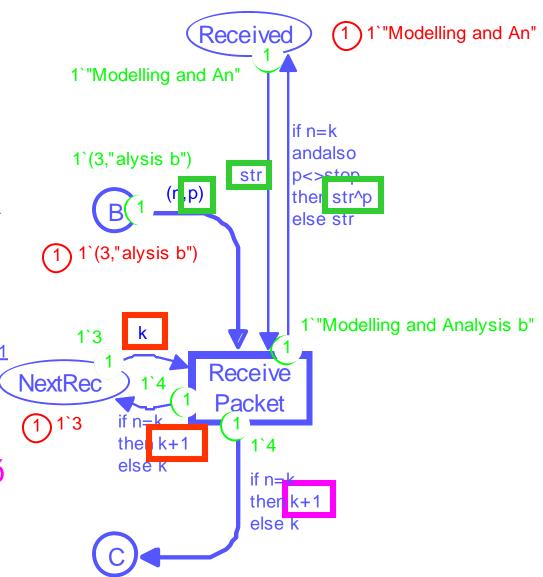

Csomagok sorszámának módosítása

 A már megkapott adatokhoz hozzáfűzzük az újonnan jöttet.

 A NextRec számlálót egyenként növeljük.

Acknowledgement
 üzenetet küldünk.
 Mellékeljük a következő
 körben várt üzenet
 sorszámát.

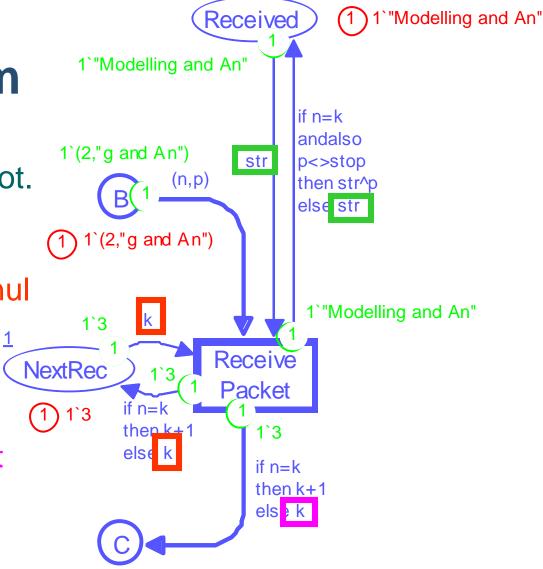

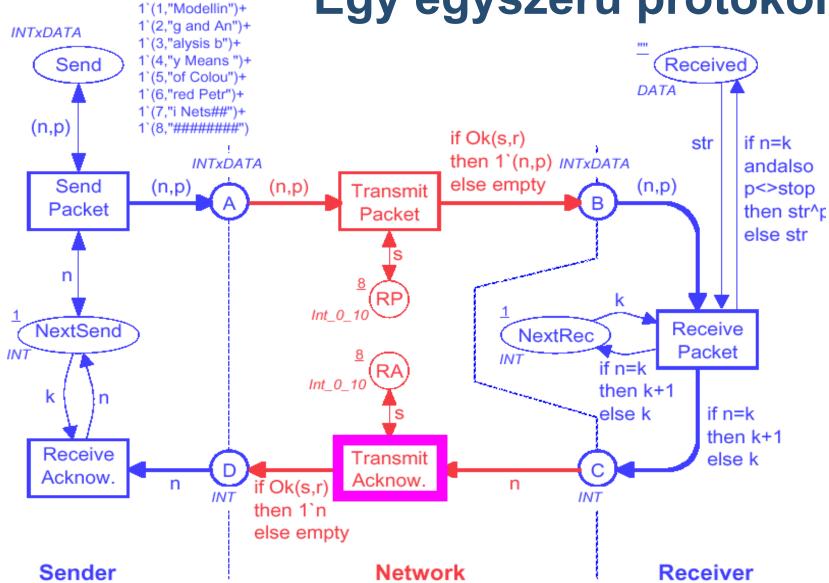
Rossz csomagsorszám

Eldobjuk a kapott adatot.

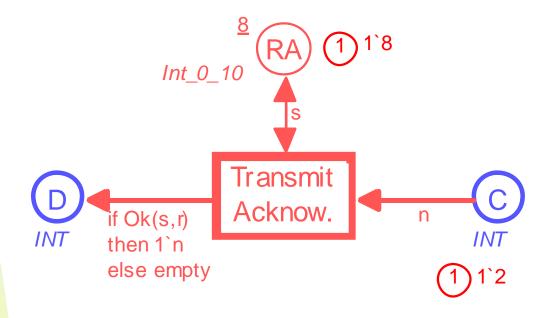
 A NextRec-t változatlanul hagyjuk.

 Egy acknowledgement üzenetet küldünk. Ez a várt csomag sorszámát tartalmazza.

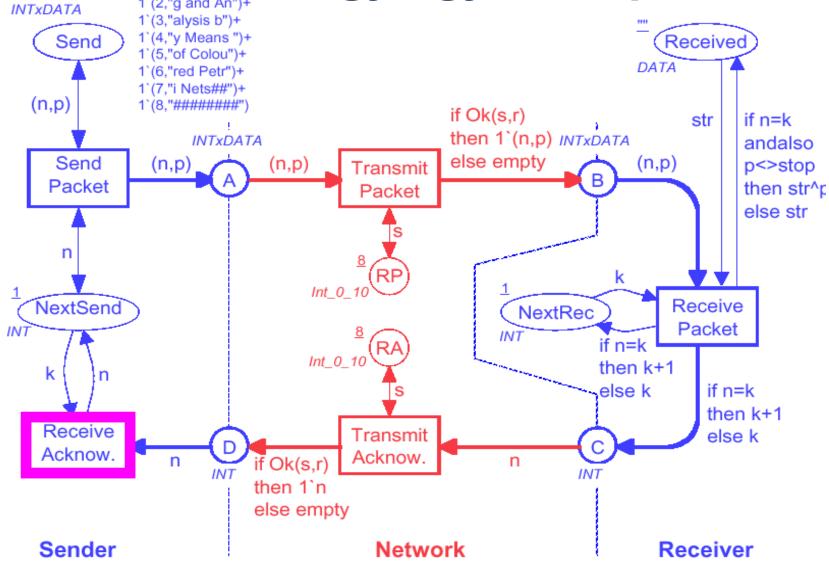

Átvitel visszajelzés

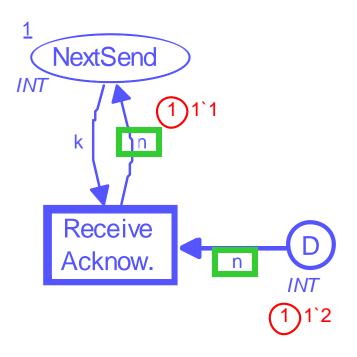

 Hasonlóan működik a Csomag átvitelhez.

Egy egyszerű protokoll 1\(1,"Modellin")+ 1\(2,"g and An")+ INTxDATA 1`(3,"alysis b")+ 1`(4,"y Means ")+ Received Send 1`(5,"of Colou")+ DATA 1`(6,"red Petr")+ 1`(7,"i Nets##")+

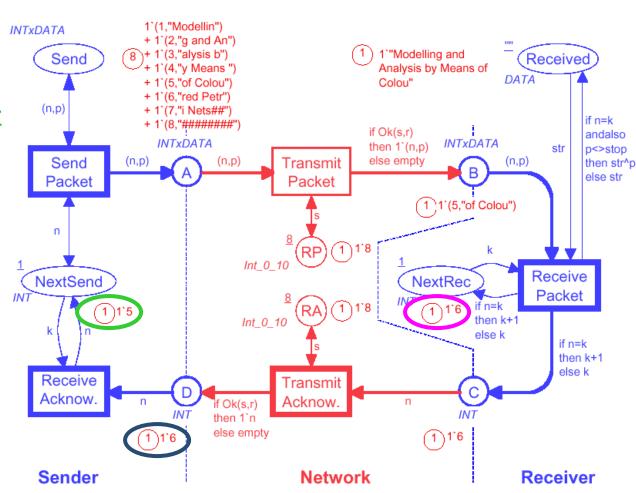
Fogadási visszajelzés

- Amikor az acknowledge megérkezik a Küldőhöz, az azonnal frissíti a NextSend számlálót.
- Ebben az esetben a számláló értéke 2 lesz, így legközelebb a Küldő a 2-es csomagot fogja küldeni.

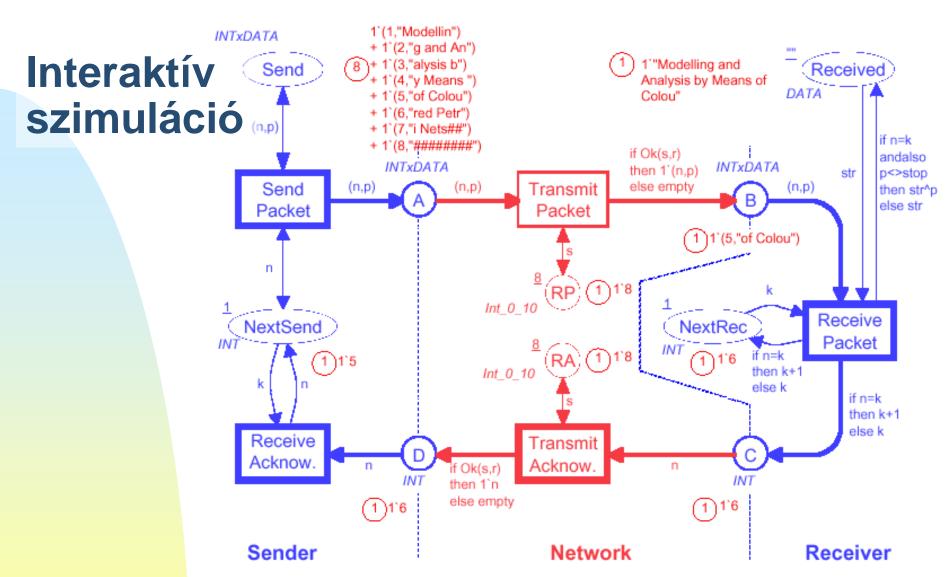
Közbülső állapot

- Fogadó várja a 6os csomagot.
- Küldő még csak az 5-ös csomagot küldi.
- A 6-os acknowledgement kérő csomag érkezik meg.
- Ezután a
 NextSend frissítődik majd a
 Küldő elindítja a 6 os csomagot.

Színezett Petri háló szimulációja

- A szintaktikailag helyes CPN ábrából a CPN tool legenerálja a szükséges kódot.
 - Kiszámítja, hogy az egyes tranzíciók engedélyezettek-e.
 - Majd végrehajtja a tranzíciókat.
- A szintaxis ellenőrzés és a kódgenerálás inkrementális. Emiatt a kis módosítások könnyen végrehajthatóak.
- Két különböző szimulációt különböztetünk meg:
 - Interaktív szimuláció: a felhasználó beavatkozhat, de nagyrészt a rendszer dolgozik.
 - Automata szimuláció: a rendszer mindent megcsinál.

- A Szimuláció eredményét az ábrán láthatjuk.
 - A következő tüzelést manuálisan vagy automatikusan lehet kijelölni.
 - A felhasználó watchpointot és breakpointokat definiálhat.

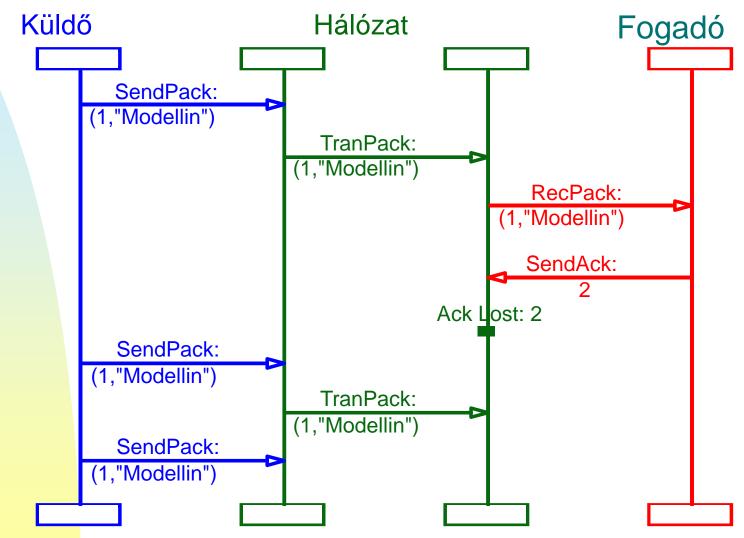
Automatikus szimuláció

- Amennyiben nem kívánjuk nyomon követni magát a szimulációt:
 - ez nagyon gyors lehet sok ezer lépes/mp.
 - Lehet megállási kritériumokat definiálni
 - Megállásnál a grafikus képernyő frissül
 - Ekkor a kialakult helyzetet tanulmányozhatjuk
- Az automatikus és interaktív szimuláció hibrid is lehet.
- Az automatikus szimuláció eredményének megismeréséhez a felhasználó számára számos eszköz áll rendelkezésre.

Szimuláció report

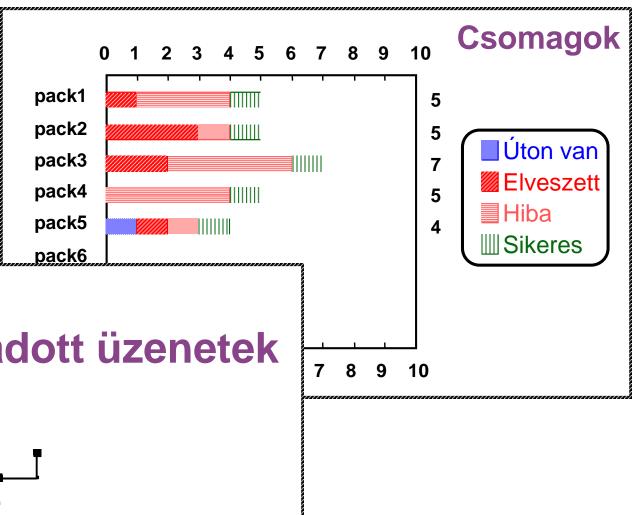
```
1 SendPack@(1:Top#1) {n=1,p="Modellin"}
2 TranPack@(1:Top#1) {n=1,p="Modellin",r=6,s=8}
3 SendPack@(1:Top#1) {n=1,p="Modellin"}
4 TranPack@(1:Top#1) {n=1,p="Modellin",r=3,s=8}
5 RecPack@(1:Top#1) {k=1,n=1,p="Modellin",str=
6 SendPack@(1:Top#1) {n=1,p="Modellin"}
7 SendPack@(1:Top#1) {n=1,p="Modellin"}
8 TranAck@(1:Top#1) \{n=2, r=2, s=8\}
```

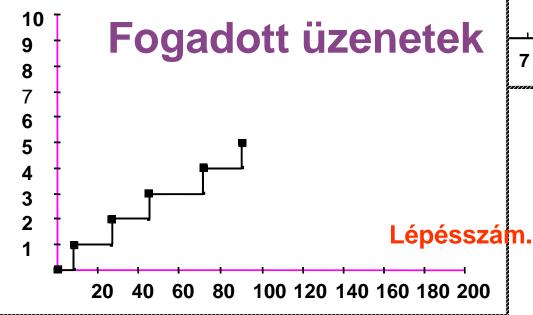
Szekvencia diagram

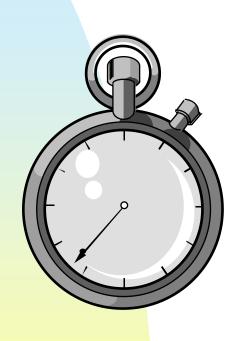
Üzleti diagramok

Csomagszám

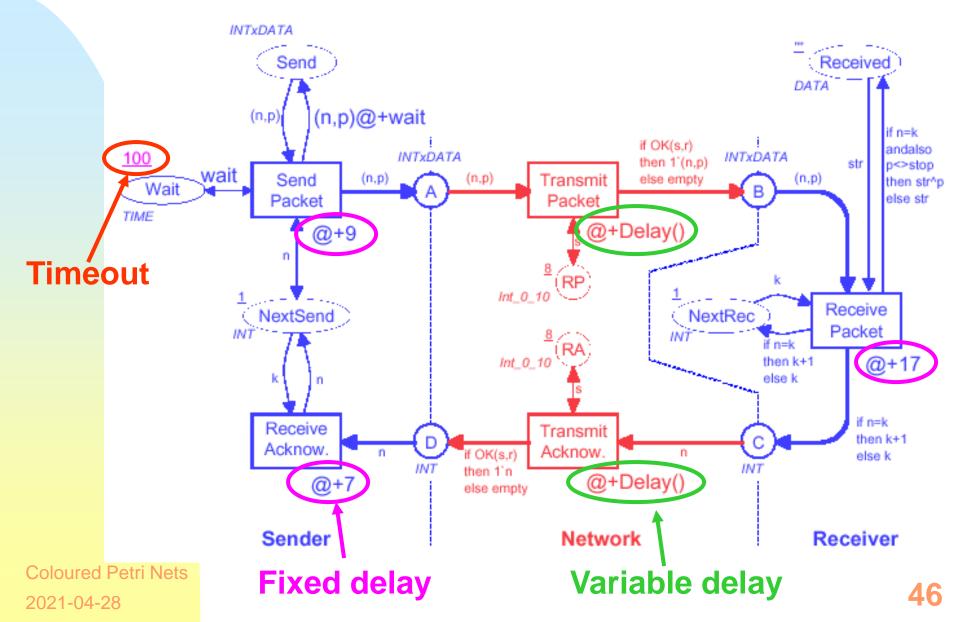

Idő analízis

- CPN-hez az idő fogalmát bevezethetjük. Ezzel ezeket nyertük:
 - Logikai helyesség.
 Megkívánt funkcionalitás, deadlock mentesség, stb.
 - Teljesítmény.
 Szűk keresztmetszetek.
 Várakozási idő és átlagos átbocsátó képesség előrejelzés.
- ◆ Egy időzített színezett Petri-hálóban minden tokennek színe (értéke) és egy időbélyege (mikor használható fel) van.

Egy időzített CPN a protokollunkhoz

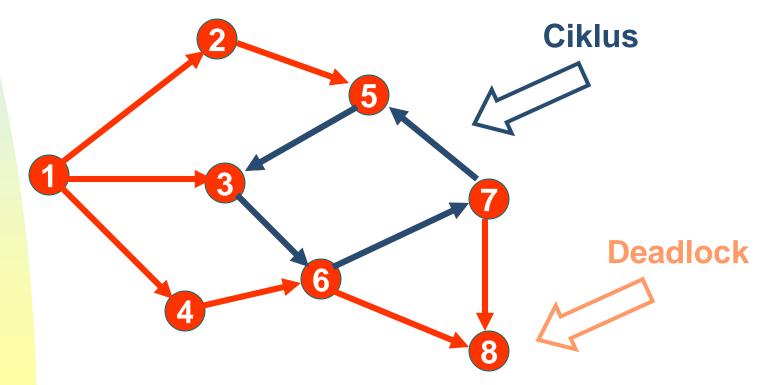

A CPN verifikációja

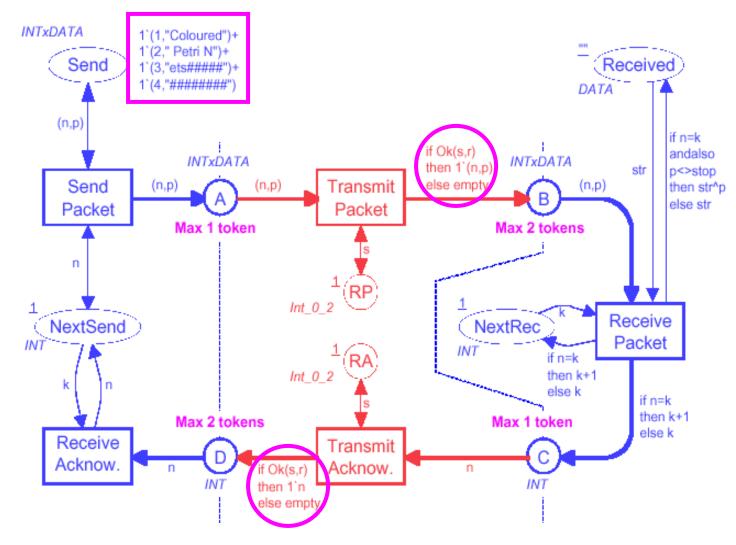
- ◆ A CPN verifikációja a következőkből áll:
 - Állapottér.
 - Hely és tranzíció invariánsok.
 - Hasonlóan a programozási nyelvek invariánsaihoz.

Állapottér

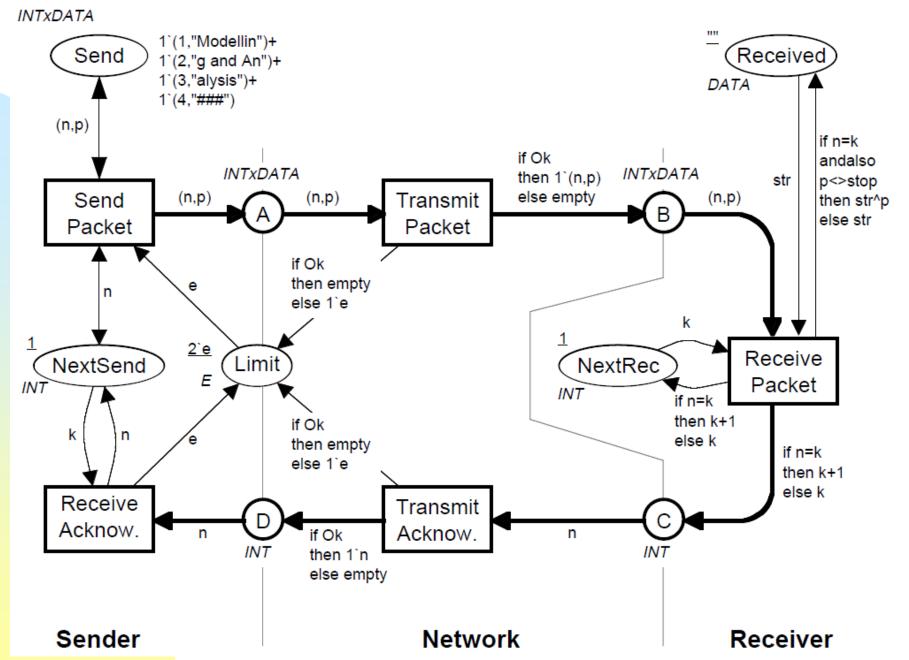
- ◆ Az állapottér egy irányított gráf, ahol:
 - A csomópont az elérhető állapot.
 - A nyíl a lehetséges tranzíciók (+ párosítás).

A protokoll állapottere

- Véges állapottér elérése:
 - Tokenek számát korlátozzuk az A, B, C és D helyeken.
 - Csak 4 csomagunk van.
 - Bináris választás, hogy sikeres vagy sem.

Coloured Petri Nets 2021-04-28

Állapottér információk a protokollunkról

Elérhetőségi gráf

Occurrence Graph Statistics

Nodes: 4298

Arcs: 15887

Secs: 16

Status: Full

Erősen összekötött komponensek:

Scc Graph Statistics

Nodes: 2406

Arcs: 11677

Secs: 5

Tokenszám korlátok

Upper Integer Bounds		Lower Integer Bounds	
A:	1	A:	0
B:	2	B:	0
C:	1	C:	0
D: NextRec:	2	D:	0
NextSend:	1	NextRec:	1
RA:	1	NextSend:	1
RP:	1	RA:	1
Received:	1	RP:	1
Send:	4	Received:	1

Send:

Multi-set korlátok

Upper Multi-set Bounds

```
1`(1,"Coloured")+ 1`(2," Petri N")+
1`(3,"ets####")+ 1`(4,"######")
A:
```

11 RA:

RP: 1`1

Received: 1""+ 1"Coloured"+ 1"Coloured Petri N"+ 1"Coloured Petri Nets####"

1`(1,"Coloured")+ 1`(2," Petri N")+
1`(3,"ets####")+ 1`(4,"#######") Send:

Visszatérőség és élőség

Visszatérőség

Home Markings: 1

[452]

Élőség

Dead Markings:

[452]

Live Transitions: None

NextSend = 5

NextRec = 5

Received = "Coloured Petri Nets####"

452

◆ A 452 token eloszlás azt jelenti, hogy minden csomag helyesen megérkezett.

A halott állapotok

- A 452. tokeneloszlás a dead
 - Ez azt jelenti, hogy ez a protokoll részlegesen korrekt (ha lefut az algoritmus, akkor a végleges eloszlást veszi fel).
- Ez egyben visszatérő állapot is
 - Emiatt mindig megvan a lehetőség arra, hogy helyesen fejezzük be (az lehetetlen, hogy olyan állapotba tévedjünk, amiből nem tudunk a kívánt célállapotba jutni).

Fair tulajdonság

Send Packet: Impartial

Transmit Packet: Impartial

Receive Packet: No Fairness

Transmit Acknow: No Fairness

Receive Acknow: No Fairness

 A fairség tulajdonság azt jelenti, hogy egy tranzíció milyen gyakran tüzelhet.

Legrövidebb út megkeresése

◆ A legrövidebb utat szeretnénk megtalálni a kezdeti eloszlásból a végeloszlásba.

> 20 : int

```
val path =
NodesInPath(1,452);
```

```
> val path =
[1,2,3,5,8,11,15,20,27,38,50,
64,80,102,133,164,199,243,
301,375,452] : Node list
```

Length(path);

† Lekérdezés

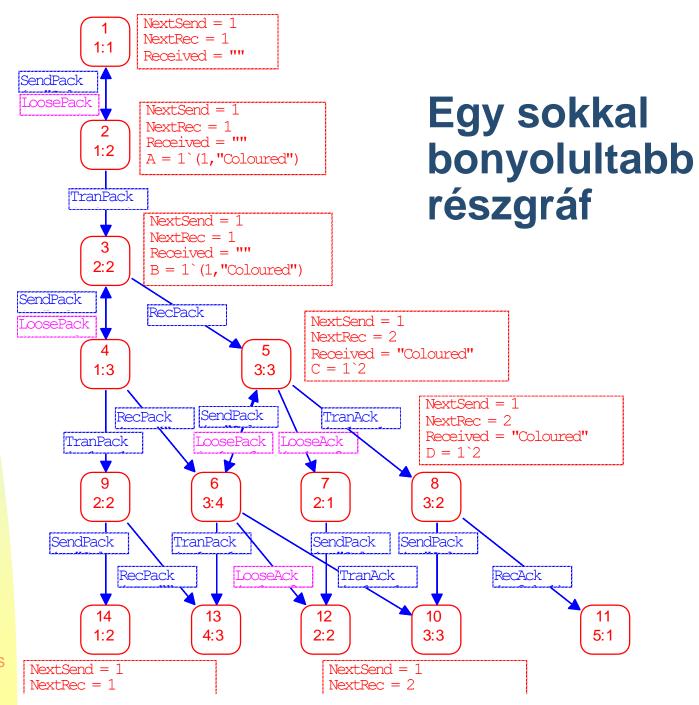
A legrövidebb út kirajzolása

DisplayNodePath [1,2,3,5,8,11]; (> () : unit

 A legrövidebb út kezdetét kívánjuk megtalálni

```
1:1
           1->2
           SendPack
           {p="Coloured", n=1}
                                    1:2
   2->3
   TranPack
   {s=1, r=1, p="Coloured", n=1}
                                     3
                                    2:2
3->5
RecPack
{str="",p="Coloured",n=1,k=1}
                                    3:3
                5->8
```

```
NextSend = 1
NextRec = 1
Received = ""
NextSend = 1
NextRec = 1
Received = ""
A = 1 (1, "Coloured")
Next.Send = 1 \cdot 1
NextRec = 1`1
Received = ""
B = 1 (1, "Coloured")
```


Nem szabványos lekérdezések

Lehetséges-e a NextSend számlálót csökkenteni?

```
>[10179,10167,10165,10159,10055,10052,10035,
10031,10019,10007] : Arc list
```

Számlálós példa

DisplayArcs [10179];

```
(> () : unit
```

```
NextSend = 4
NextRec = 5
Received = "Coloured Petri
Nets####"
A = 1`(4,"#######")
B = 2`(4,"#######")
C = 1`5
D = 1`2+ 1`5
```

```
NextSend = 2
NextRec = 5
Received = "Coloured
Petri Nets####"
A = 1`(4,"#######")
B = 2`(4,"#######")
C = 1`5
D = 1`5
```

2806 1:4 3075 1:4

10179:2806->3075RecAck = {n=2,k=4}

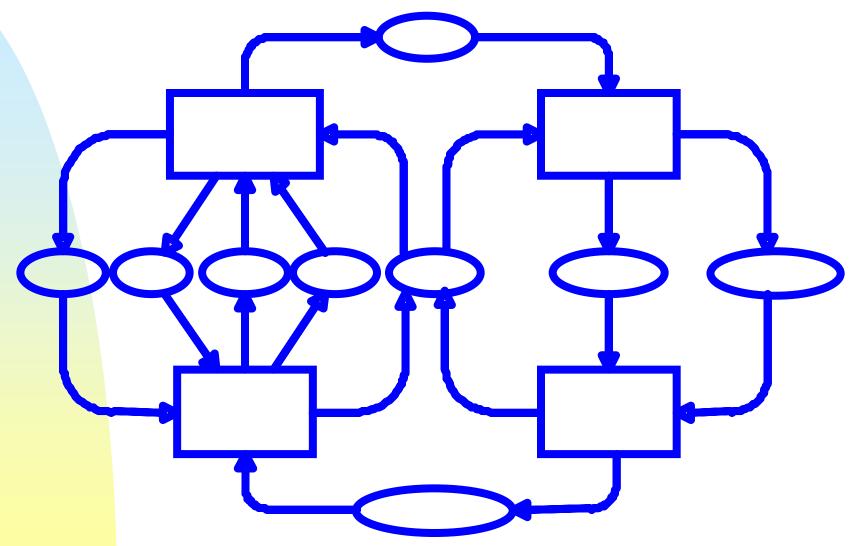
Temporális logika

- ◆ Lehetséges CTL-szerű kérdéseket is feltenni (temporális logika).
 - Állapotok
 - Átmenetek
 - Kötések elemei

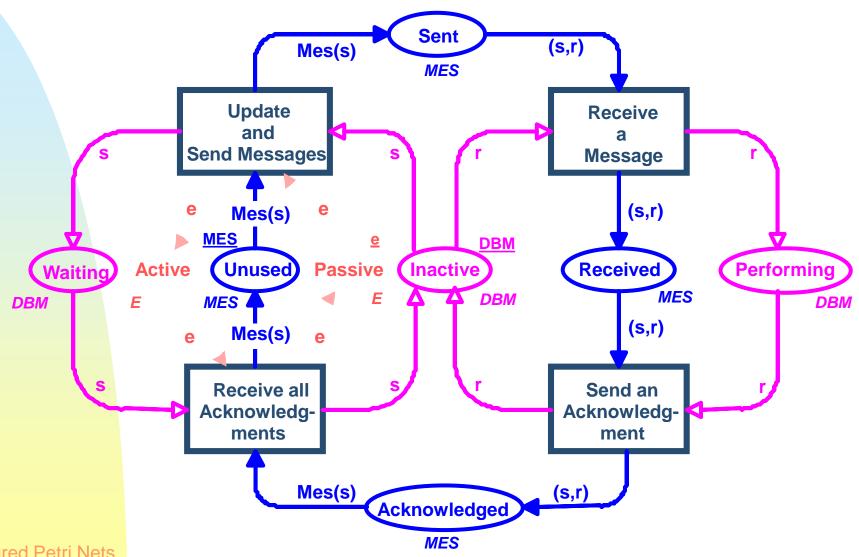
Állapottér analízis – előnyök/hátrányok

- Az állapottér kifejezőereje nagy és könnyen számolható.
 - Építése és analízise automatizálható.
 - Nincs szükség az analízis módszerek matematikai ismeretére
- Legnagyobb hátránya az állapottér robbanás
 - Az eszköz egymillió állapotot képes kezelni.
 - Ez sok esetben nem elég.

A Petri net (CPN) közösség logója

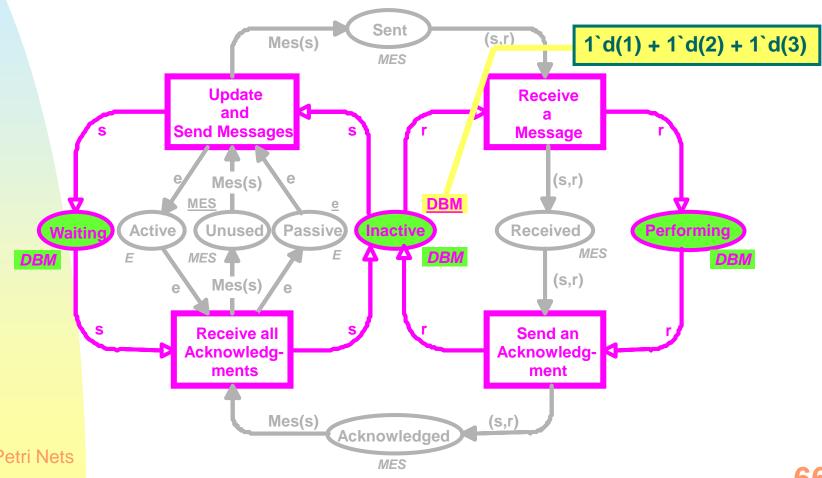
Coloured Petri Nets 2021-04-28

Coloured Petri Nets 2021-04-28

Adatbázis kezelők

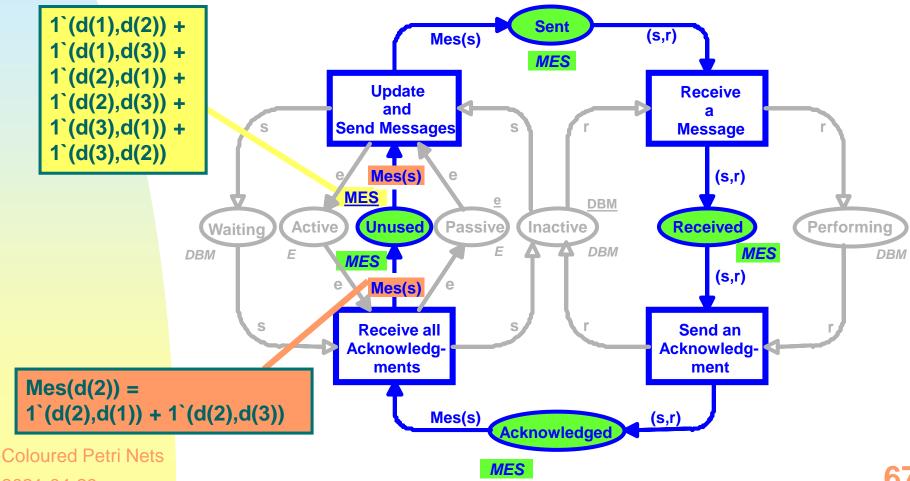
 \bullet DBM = {d(1),d(2),d(3)}

Coloured Petri Nets 2021-04-28

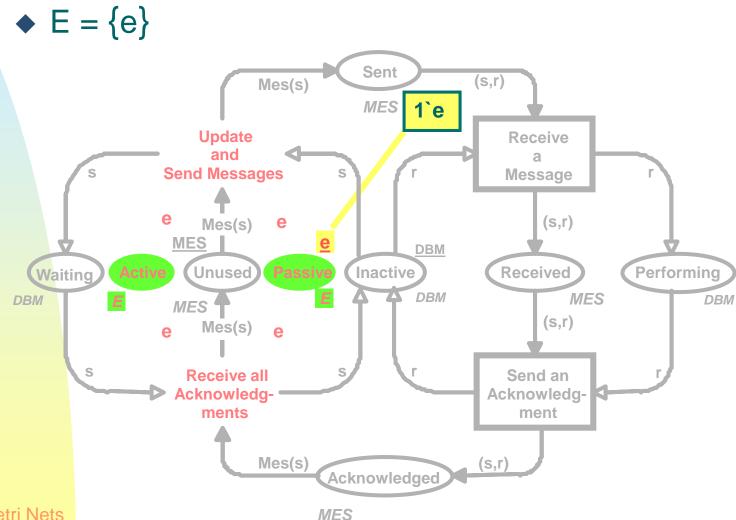
Uzenet bufferek

◆ MES = $\{(s,r) \in DBM \times DBM \mid s \neq r\}$

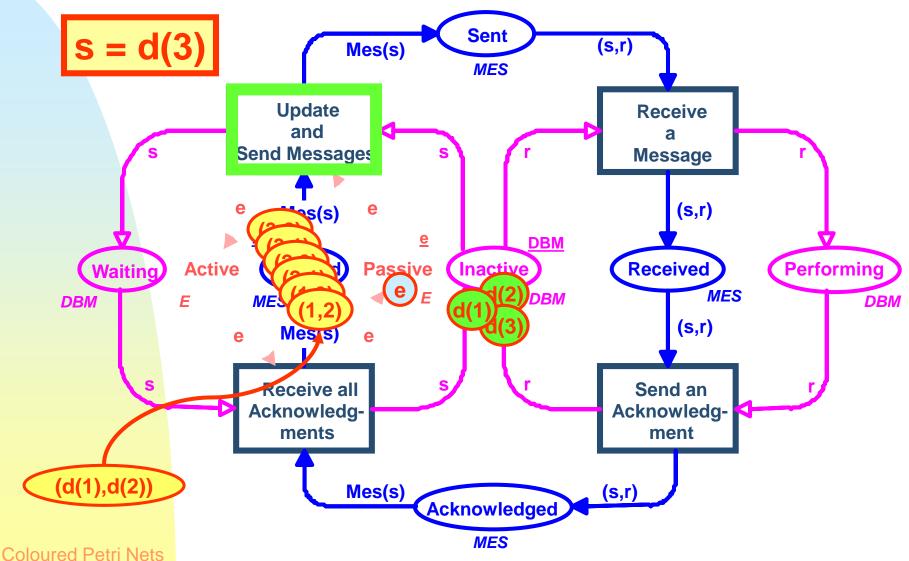
2021-04-28

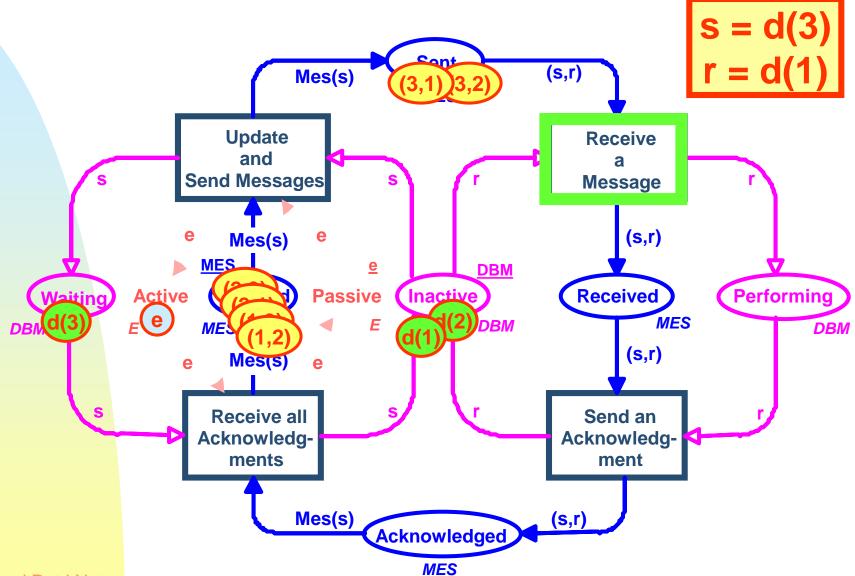
Kölcsönös kizárás

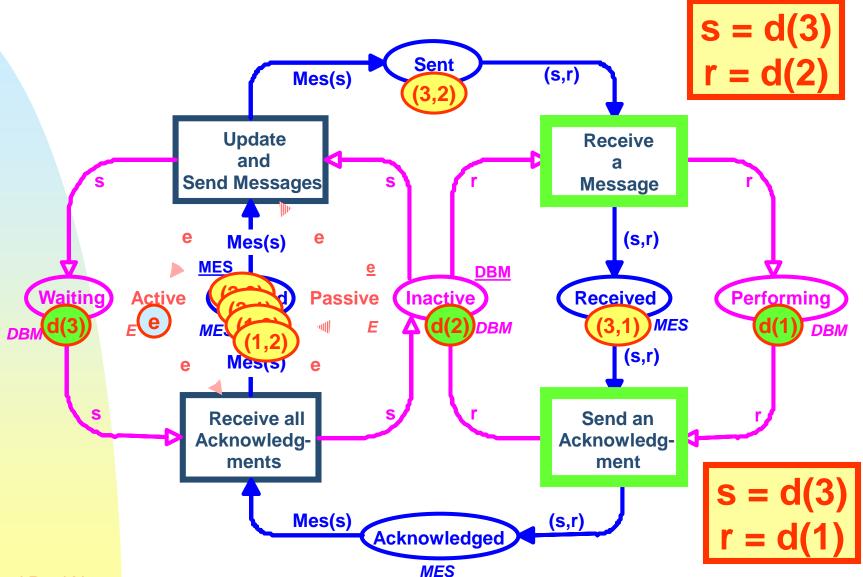
Coloured Petri Nets 2021-04-28

2021-04-28

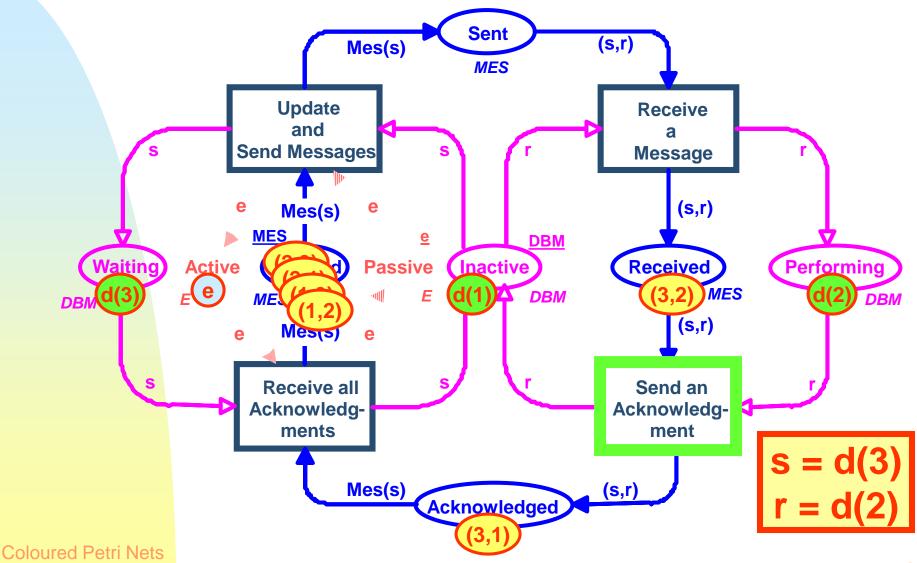

Coloured Petri Nets 2021-04-28

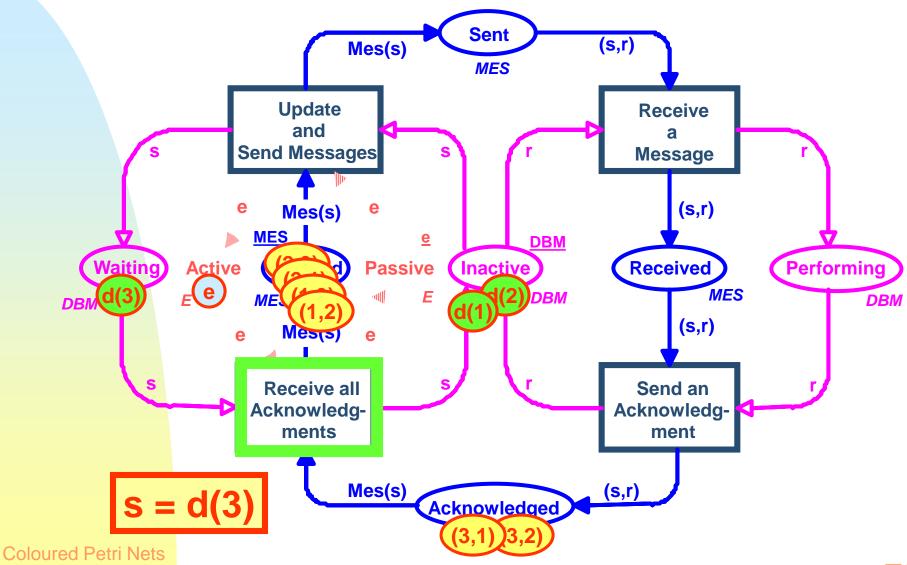

Coloured Petri Nets 2021-04-28

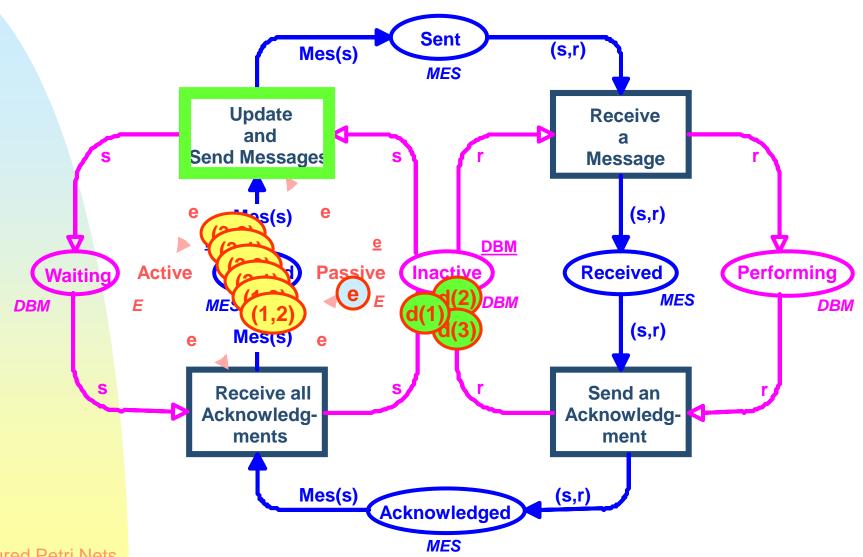

Coloured Petri Nets 2021-04-28

2021-04-28

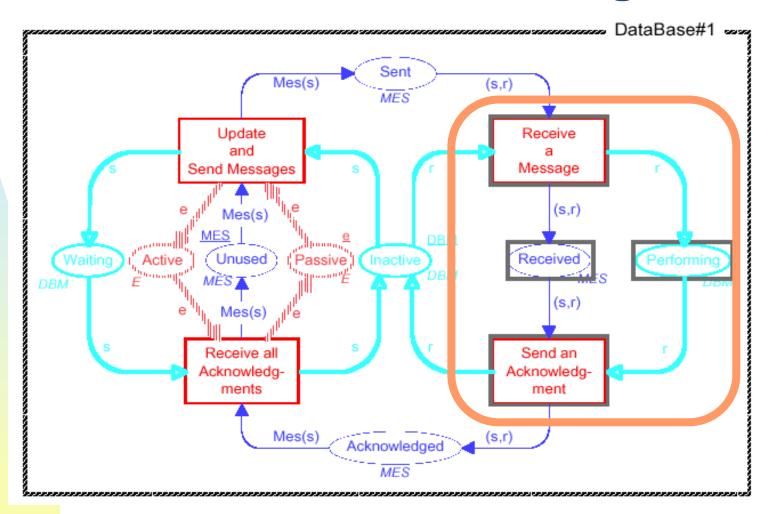

Elosztott adatbázis

Coloured Petri Nets 2021-04-28

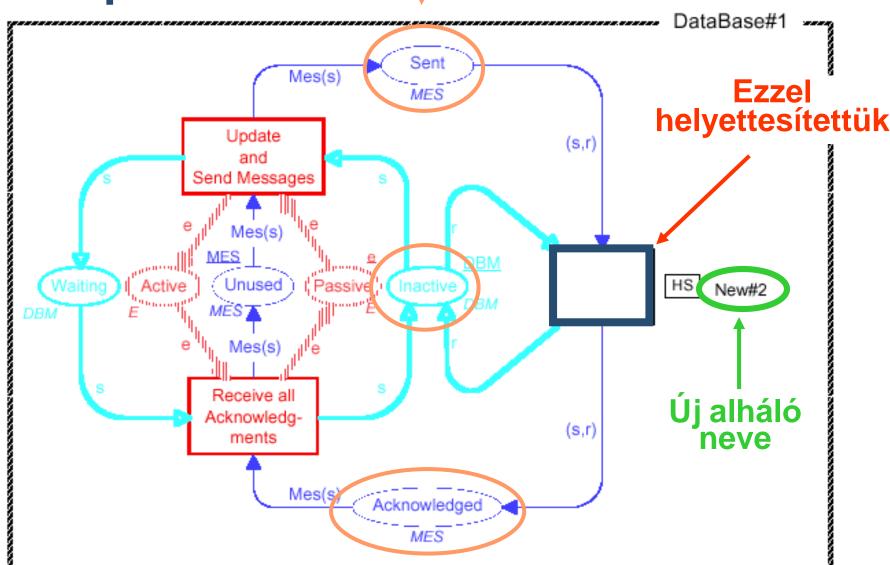
Hierarchikus modellek támogatása

◆ A kijelölt részt könnyen helyettesíthetjük egyetlen alhálóval.

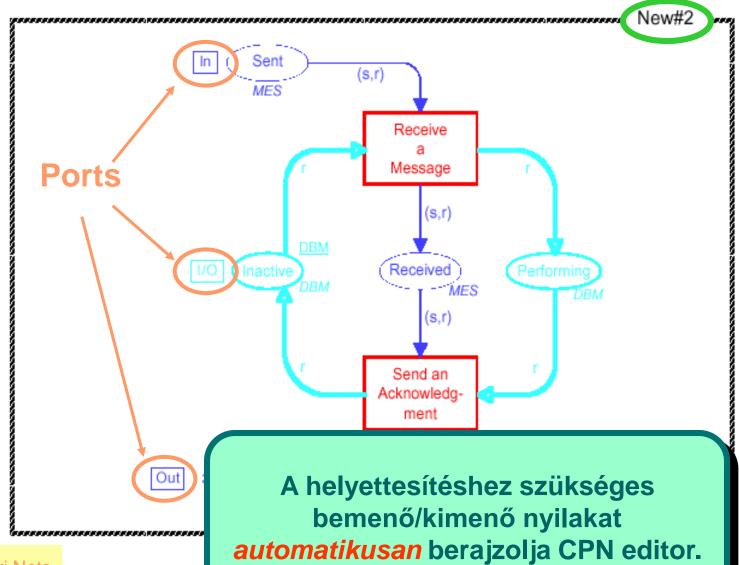
Kompakt nézet

Sockets (interfész)

Kibontott nézet

Coloured Petri Nets 2021-04-28

Hely invariánsok

Place → M(Place)

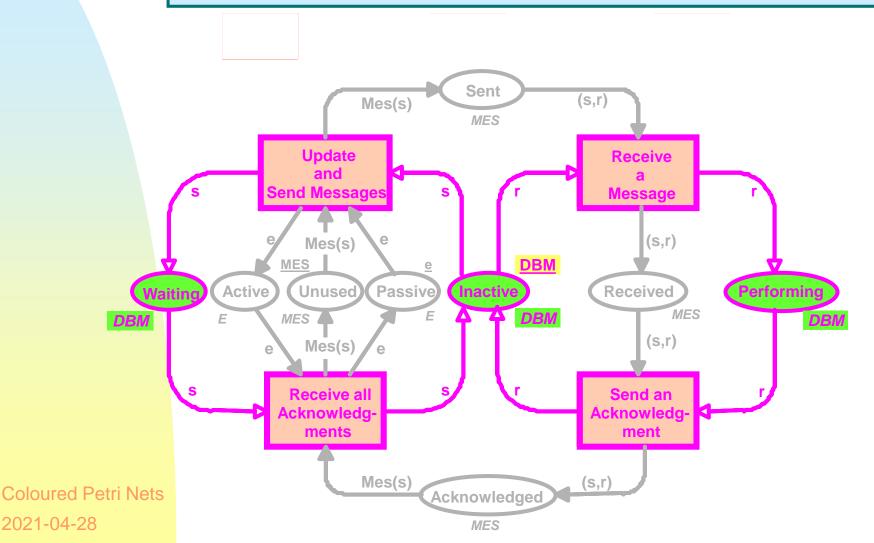
- ◆ Waiting+ Inactive + Performing = DBM
- Unused + Sent +Receive + Acknowledged = MES
- Active + Passive = E
 - ◆ Rec(Received) = Performing
 - Mes(Waiting) = Sent + Received + Acknowledge
- /gn(Waiting) = Active

Ezek lineáris kombinációival gyárthatunk többet.

◆ Ign(Waiting) + Passive = E

Adatbázis kezelők

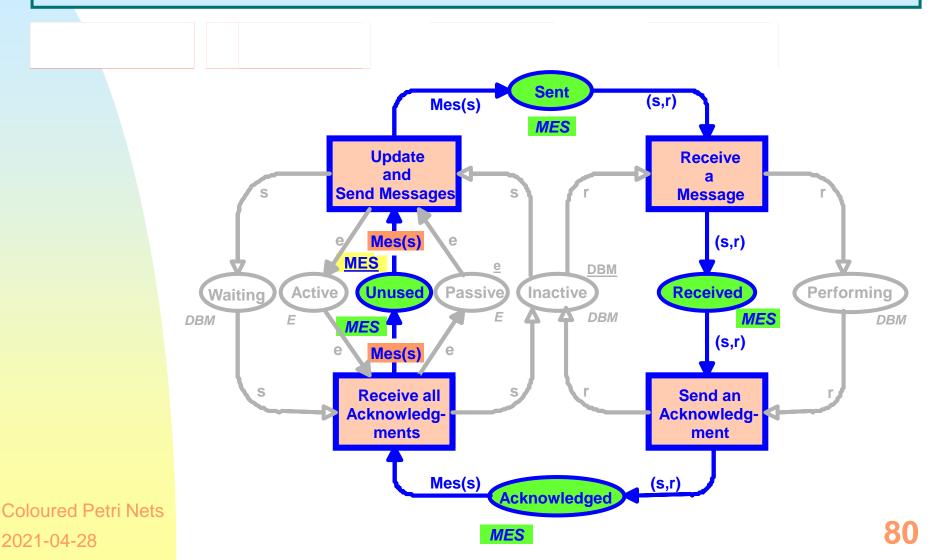
M(Waiting) + M (Inactive) + M(Performing) = DBM

79

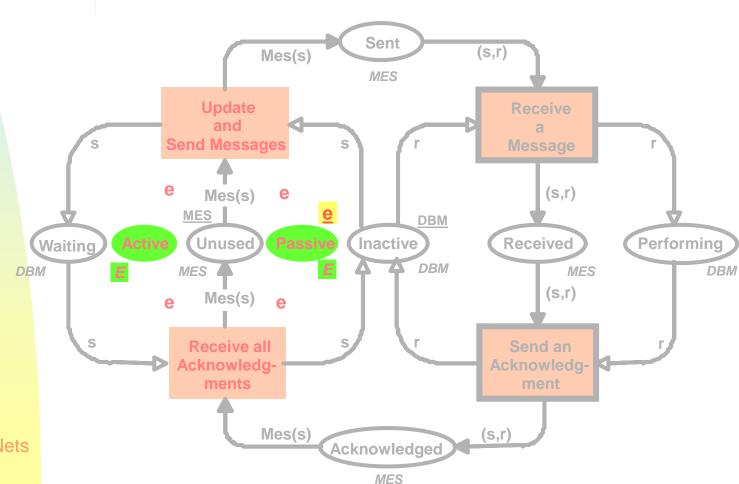
Üzenet bufferek

M(Unused) + M(Sent) + M (Received) + M(Acknowl) = MES

Kölcsönös kizárás

M(Active) + M (Passive) = E

Coloured Petri Nets 2021-04-28

81

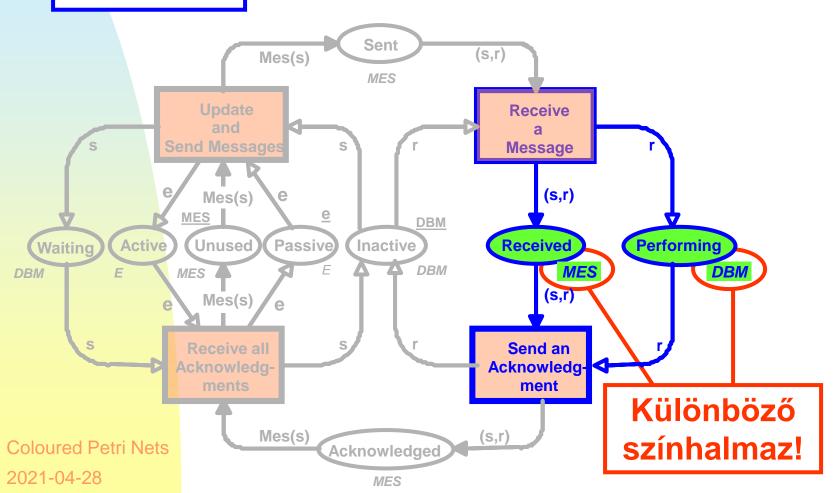
Fogadott üzenetek

Rec(s,r) = r

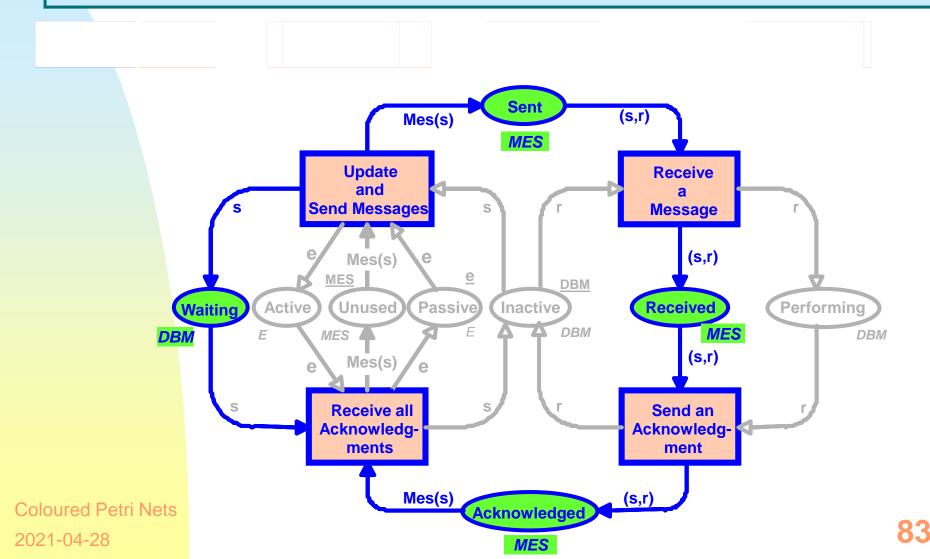
Rec(M(Received)) = M(Performing)

MES → DBM

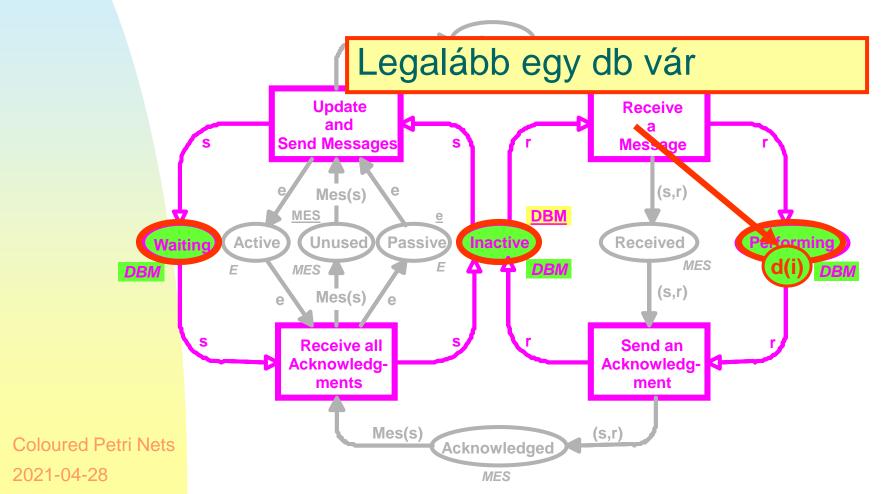
Használt üzenetek

Mes(Waiting) = M(Sent) + M (Received) + M(Acknowledged)

M(Waiting) + M (Inactive) + M(Performing) = DBM

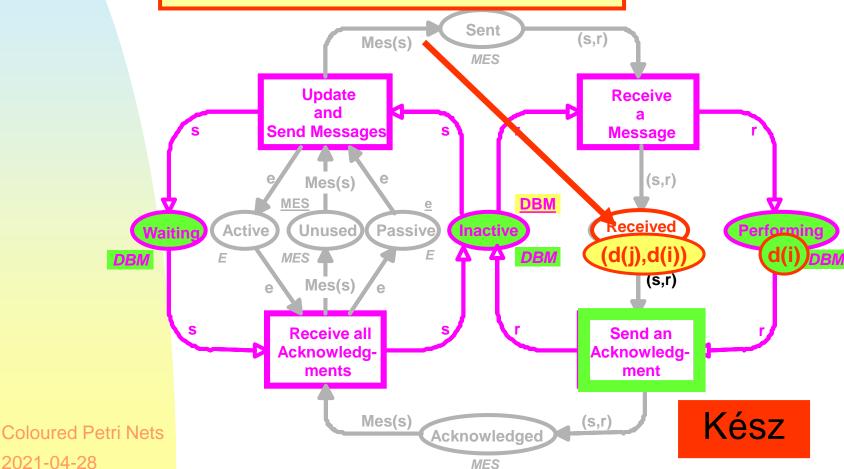
Minden adatkezelő:

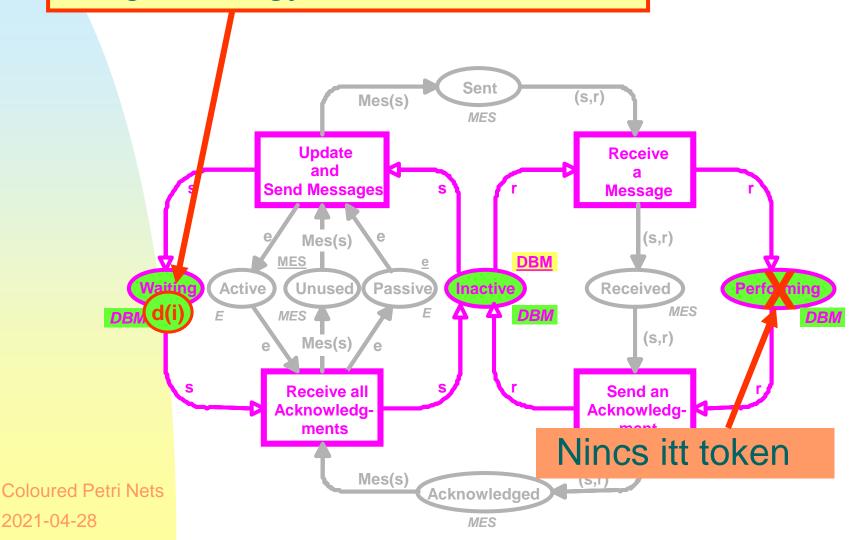
Rec(M(Received)) = M(Performing)

Ez az üzenet buffer: Received with d(i)

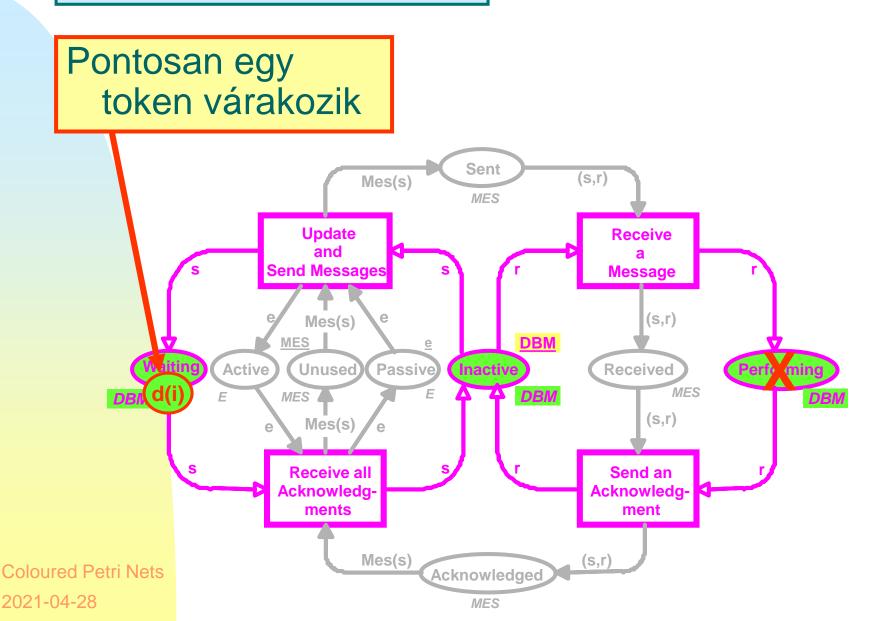
2021-04-28

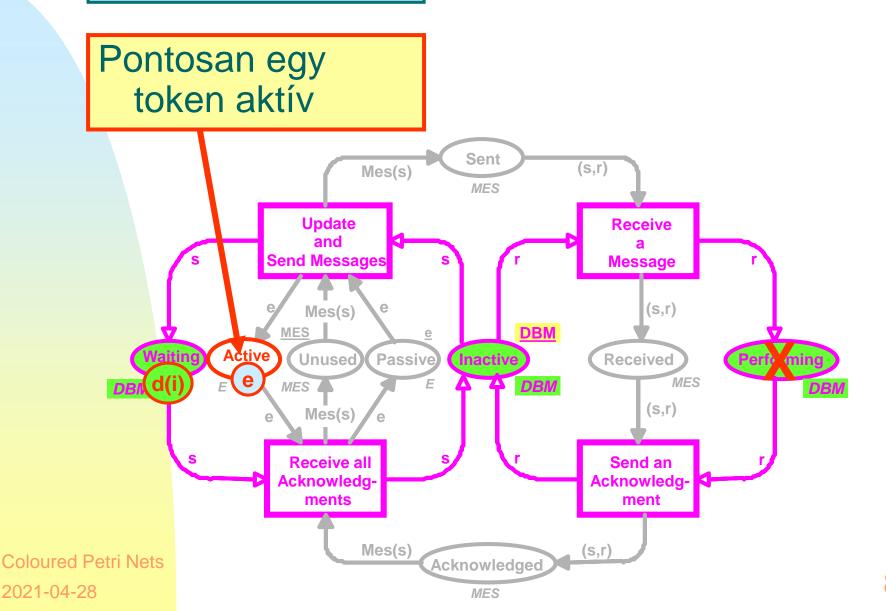
Most azt tesszük fel, hogy legalább egy kezelő VÁR

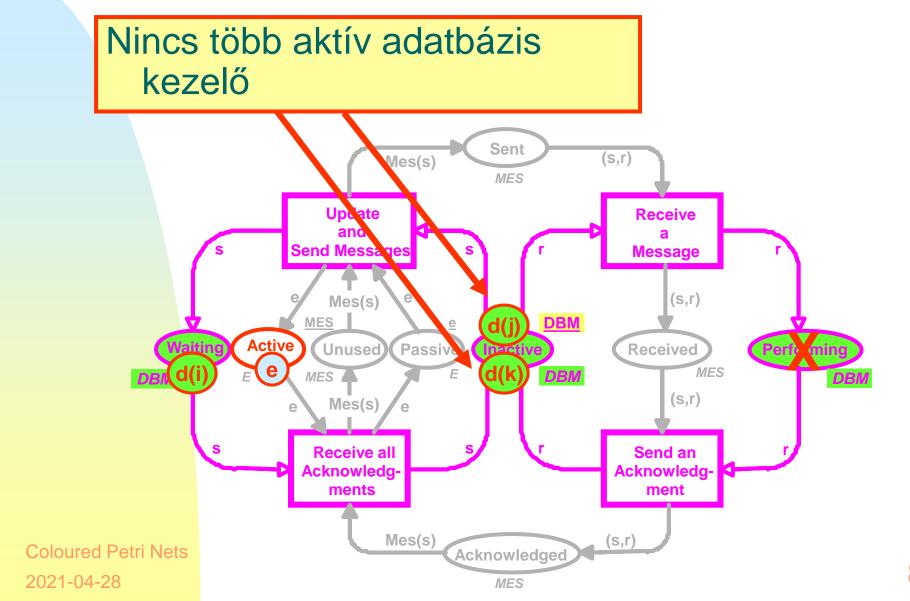
Ign(Waiting) + Passive = E

Ign(Waiting) = Active

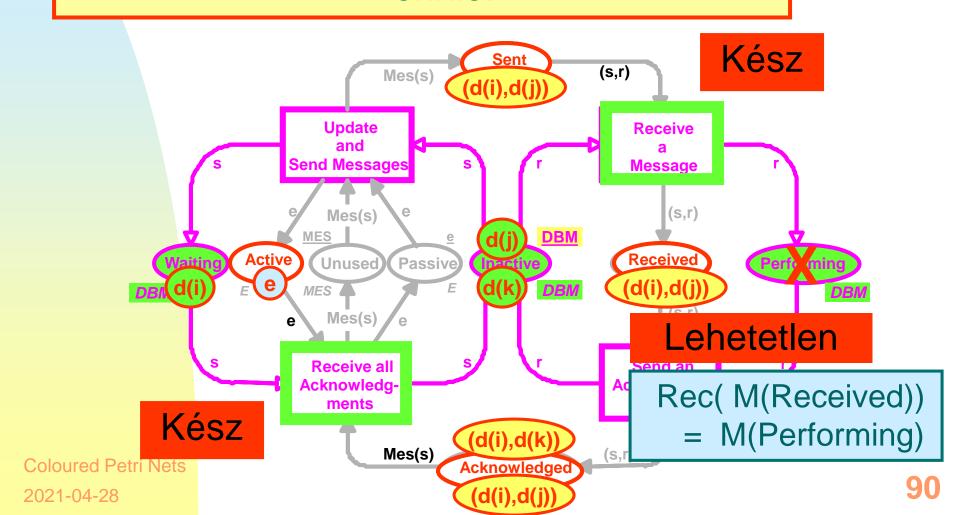

M(Waiting) + M (Inactive) + M(Performing) = DBM

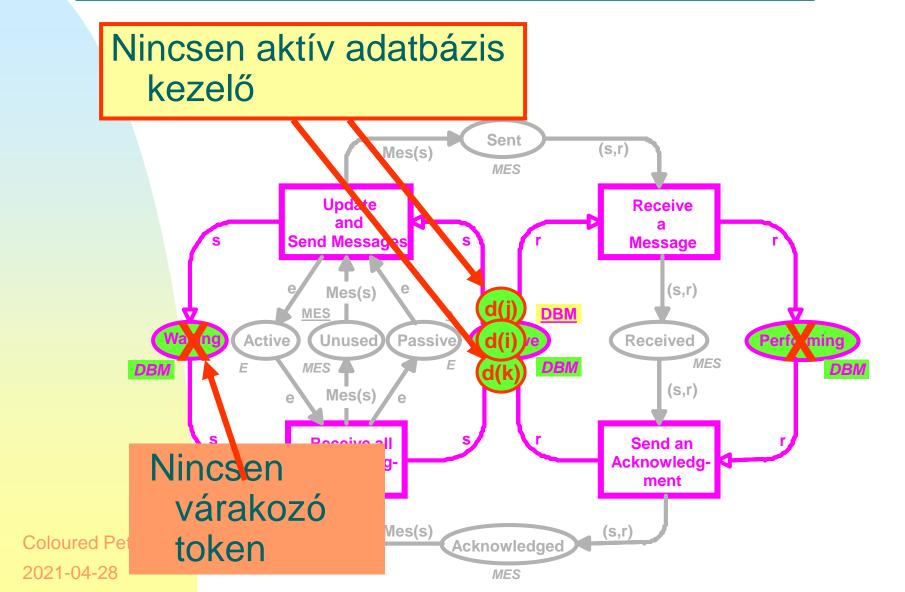

Mes(Waiting) = M(Sent) + M (Received) + M(Acknowledged)

A d(i) által küldött üzeneteknek ennek kell lennie:

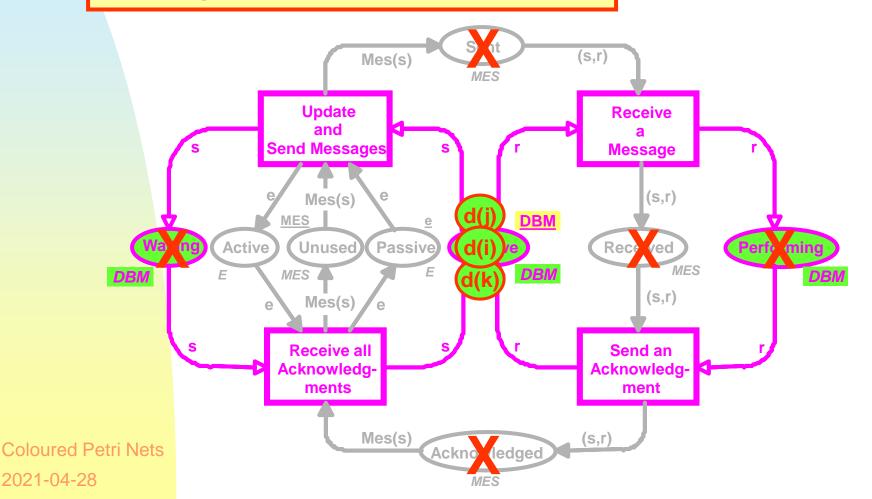

M(Waiting) + M (Inactive) + M(Performing) = DBM

Mes(Waiting) = M(Sent) + M (Received) + M(Acknowledged)

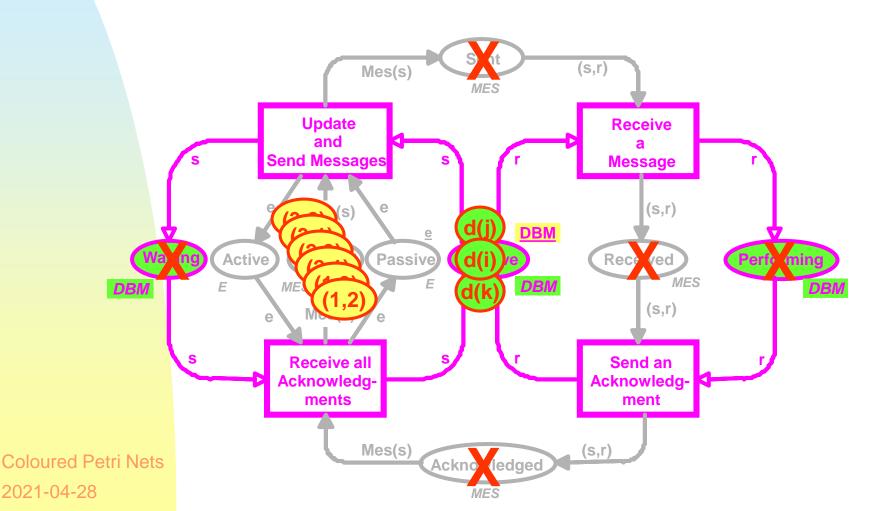
Nincsen elküldött, várakozó és nyugta token

92

M(Unused) + M(Sent) + M (Received) + M(Acknowl) = MES

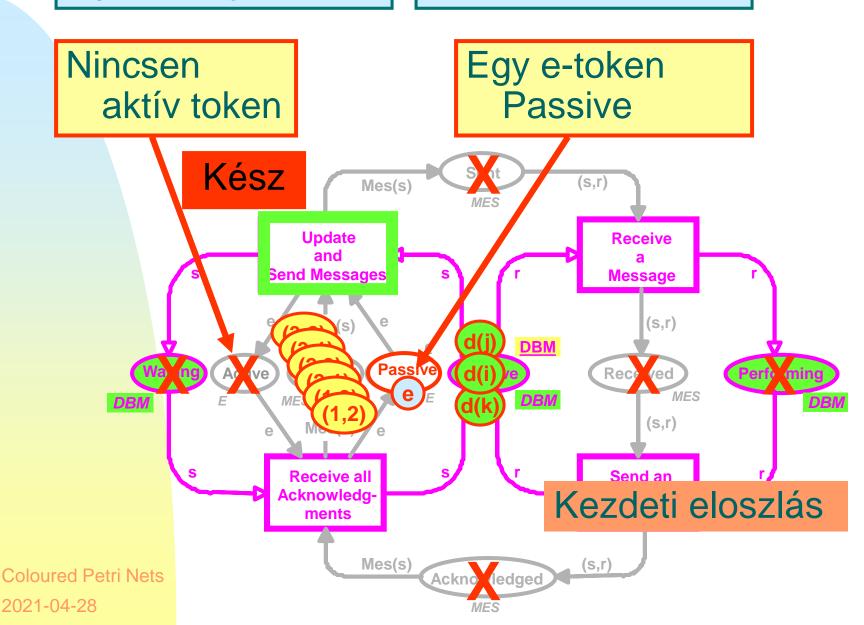
Az üzenetbufferek üresek:

93

Ign(Waiting) = Active

Active + Passive = E

Konklúzió

TOOLS

- editing
- simulation
- verification

THEORY

- models
- basic concepts
- analysis methods
- A CPN egyik sikere az, hogy mindhárom területen egyszerre használható.

PRACTICAL USE

- specification
- validation
- verification
- implementation

További információk CPN-ről

Az alábbi WWW oldalakon nagyon sok hasznos információt találhatunk:

http://cpntools.org/korábban: https://cs.au.dk/CPnets/

- Bevezetés a CPN-be, itt rengeteg példát találhatunk.
- ◆ Manual Design/CPN-hez és CPN Tools-hoz.
 - Ezek az eszközök még szabadon használhatóak ipari célokra is.
- Több mint 50 publikáció található amelyek különböző ipari megoldásokat mutat be.
- ◆ Létezik egy 3-kötetes CPN könyv.